

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Pavel Seidl

**Ostraha v supermarketu jako subjekt
správněprávních vztahů**

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Ostraha v supermarketu jako subjekt správněprávních vztahů*“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 117 958 znaků včetně mezer.

V Pardubicích dne 22. 4. 2024

Ing. et Bc. Pavel Seidl, Ph.D.

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Soně Pospíšilové, Ph.D. za mnohé podněty a připomínky, které mi byly nápomocny při zpracování této diplomové práce. Můj dík patří také celé mé rodině za všemožnou podporu po celou dobu mého studia. Speciální dík patří mým dětem Anně, Jiřímu a Václavovi.

OBSAH

Úvod	5
1. Základní podstata soukromé bezpečnostní činnosti a prameny současné právní úpravy.....	9
2. Právní základ výkonu SBČ	13
2.1 Podnikání v oblasti SBČ v režimu živnostenského zákona.....	14
2.2 Systematizace a obsahové náplně SBČ dle živnostenského zákona	16
2.3 Podmínky pro získání živnostenského oprávnění k výkonu SBČ	17
3. Kompetence subjektů při výkonu SBČ.....	23
3.1 Úřední osoba.....	25
3.2 Možnosti zásahu proti škůdci dle občanského práva hmotného	27
3.3 Možnosti zásahu proti škůdci dle přestupkového práva.....	30
3.4 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva	34
3.4.1 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva hmotného	35
3.4.2 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva procesního.....	36
3.5 Protiprávnost zásahu	36
4. Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti	38
4.1 Historický legislativní exkurz	39
4.2 Obecná a hodnotová charakteristika návrhu zákona o SBČ.....	41
4.3 Stručná charakteristika návrhu zákona o SBČ	42
Závěr.....	47
Seznam použitých zdrojů.....	50
Abstrakt / Abstract.....	57
Klíčová slova / Key words.....	59

Úvod

V současné době dochází k masivnímu nárůstu drobných krádeží rozmanitého druhu zboží ve velkých supermarketech, resp. hypermarketech. V rámci celé České republiky dosahuje výše škody z drobných krádeží¹ v obchodech sumy přibližně 13 miliard korun ročně, což představuje přibližně 1,5 % všech maloobchodních tržeb. Toto číslo se jeví z dlouhodobého hlediska jako ustálené. Na těchto škodách se „externí zloději“ podílejí zhruba ze 45 % (dalších 30 % ztrát způsobují sami zaměstnanci a zbylých 25 % vznikne v rámci nepoctivých dodávek od subdodavatelů nebo vlastních chyb v účetnictví).² Co se týče druhu kradeného zboží, nejčastěji se jedná o alkohol, kosmetiku, potraviny – tedy o zboží zanedbatelné hodnoty.

Z těchto důvodů je samozřejmě pochopitelný sílící zájem ze strany vlastníků obchodních řetězců na ochraně svého majetku, resp. na ochraně svých investic. Čímž vlastně realizují i svá ústavně garantovaná vlastnická práva, včetně práva na jejich ochranu. První varianta řešení, která asi každého v této situaci napadne, je ochrana majetku za pomoci státu, resp. k tomuto určeného státního orgánu, tedy Policie ČR. Nicméně v současné dynamicky se rozvíjející společnosti vyvstává základní otázka, týkající se míry reálné efektivnosti dopadení pachatele přímo zasahující hlídkou Policie ČR. Proto jsou vlastníci řetězců nuceni hledat další, nové a účinnější metody, jak svůj majetek proti drobným krádežím ochránit. Tedy hledat jakýsi vyšší standard ochrany majetku. Jako jedno z již tradičních řešení se nabízí využití nabídek soukromých bezpečnostních služeb (resp. agentur), které vykonávají soukromou bezpečnostní činnost (dále SBČ). Soukromé bezpečnostní služby, resp. agentury můžeme definovat jako „*podnikatelské subjekty, které se zabývají specializovanou činností směřující k uspokojení oprávněných bezpečnostních zájmů a potřeb fyzických a právnických osob na základě smluvního vztahu a za úplatu.*“³ Základní úvaha při rámcovém hodnocení významu soukromých bezpečnostních služeb při ochraně soukromého majetku je založena na

¹ K pojmu „drobná krádež“ lze uvést, že právní řád ČR tento pojem nezná – nicméně s ním pracuje judikatura soudů a snaží se ho taktéž definovat. Viz např. <https://www.judikaty.info/cz/nejvyssi-soud-ceske-republiky/drobna-kradez>. Velmi zjednodušeně můžeme konstatovat, že pojem „drobná krádež“ má velmi blízko k pojmu „přestupek proti majetku“, tak jak je znám v rámci správního práva (zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, § 8). Hranicí mezi trestným činem a přestupkem je v tomto případě výše způsobené škody. Aby se jednalo o trestný čin krádeže, je zapotřebí, aby pachatel svým jednáním způsobil škodu „nikoliv nepatrnou“ (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 205) – což je škoda alespoň 10000 Kč (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 138). V případě výše způsobené škody do 10000 Kč se tedy jedná „jen“ o přestupek, který se obvykle řeší uložením pokuty a dále se nikde neevduje.

² Viz na: <https://www.denik.cz/ekonomika/v-obchodech-se-kazdorocne-ztrati-zbozi-za-zhruba-13-miliard-korun-20141001.html> [cit. 10. 4. 2024].

³ BÁRTA, Matěj a kol. *Soukromé bezpečnostní služby : obecné pojetí*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. s. 9.

faktické a soustavné fyzické přítomnosti pracovníků bezpečnostních agentur v objektu během otevírací doby. Je zřejmé, že fakticky přítomná bezpečnostní agentura může v reálném čase chránit majetek efektivněji než policejní hlídka, která je k případu teprve povolána. Pracovníci bezpečnostní agentury tedy mohou v určitých směrech jakoby „předpřipravit“ výchozí pozici pro Policii ČR. Zejména mohou takřka okamžitě navázat s pachatelem jistý druh komunikace, případně ho zajistit a takto posečkat do příjezdu policejní hlídky. Na druhou stranu ovšem jakákoliv nezákonná intervence pracovníka bezpečnostní agentury vůči inkriminované osobě může znamenat podstatný zásah do jeho osobní svobody, která je taktéž ústavně garantována.

Korektnímu řešení nastolené problematiky přikládá vysokou důležitost též tuzemský zákonodárce, když jako přílohu k důvodové zprávě k připravovanému speciálnímu zákonu o výkonu SBČ zařadil též výběr excesů zaměstnanců bezpečnostních agentur, které se udály v minulosti, a to ve vztahu k výkonu SBČ. Obdobné případy lze taktéž dohledat v různých, nejčastěji internetových člancích. Nejčastěji se jedná o různé druhy fyzických útoků a napadení, omezení svobody člověka, případně též použití různých druhů donucovacích prostředků, výkon SBČ pod vlivem alkoholu apod.

Z výše uvedeného je více než zřejmé, že je na čase říci zřetelné „ne“ uvedeným praktikám, které spíše připomínají anarchii a libovůli než oblast společenského života, která je regulována jasnými pravidly, majícími oporu v rámci právního řádu. Jelikož ve společnosti stále přetrvává jistá neinformovanost, je třeba jednou provždy, jasně a srozumitelně, popsat uvedenou situaci v oblasti výkonu SBČ a zakomponovat, resp. subsumovat ji do právního řádu ČR. Je třeba zodpovědět zásadní otázku. Jaké jsou vůbec pravomoci ochranky v obchodě? Zároveň takto položenou otázku můžeme považovat za výzkumnou otázku celé diplomové práce. Tedy právě v analýze nastalé situace a v odpovědi na výše položenou výzkumnou otázku spočívá těžiště předkládané diplomové práce. Hlavním cílem předkládané diplomové práce je analyzovat současný právní stav. Zároveň také práce rámcově popisuje i právní stav očekávaný v budoucnu, který je spjat s úvahami s přijetím nového speciálního zákona o výkonu SBČ, tedy s úvahami převážně v rovině de lege ferenda.

Jedná se o velmi aktuální a taktéž praktické téma, které ovšem nebývá v rámci autorské publikační činnosti nikterak oblíbené. Jak již bylo uvedeno výše, problém, jak se správně zachovat při naší kontrole osobou bezpečnostní agentury v obchodě se týká (resp. může týkat) každého z nás. Vždyť zcela evidentně je zde v souvislosti s tímto jednáním

vysoké riziko možného protiprávního zásahu do našich základních lidských práv a svobod. Uvedená problematika není v současné době upravena žádnou speciální právní úpravou.⁴ Česká republika je poslední zemí Evropské unie, které speciální právní úprava chybí.⁵ V současné době jsou k dispozici strohé, po právní stránce nezaručené a v žádném případě neucelené informace. V praxi citelně chybí ucelený, laicky podaný souhrn mapující uvedenou problematiku, což je také jeden z nezanedbatelných důvodů výběru uvedeného tématu. Za nejhodnotnější práce z oblasti SBČ lze považovat práce JUDr. Jiřího Kameníka.⁶

Pokud bychom uvedenou problematiku týkající se výkonu SBČ chtěli podřadit pod nějaké právní odvětví, jednalo by se o odvětví správního práva. Uvedené tvrzení lze podložit následujícími argumenty a úvahami. Jako první argument lze uvést fakt, že naprostá většina protiprávních činů, kterým má ochranka v supermarketu zabránit, jsou svým charakterem přestupky a jejich řešení je tedy v gesci příslušného správního orgánu. Dále lze konstatovat, že samotný výkon SBČ je možný jen v rámci živnosti, konkrétně živnosti koncesované, a tedy na základě koncese vydané příslušným živnostenským úřadem, tedy orgánem státní správy. Podle již výše zmiňovaného připravovaného speciálního zákona bude výkon SBČ možný pouze po udělení příslušné licence, kterou bude vydávat Ministerstvo vnitra, tedy opět orgán státní správy. Přitom požadavky na obecné náležitosti podání odkazují na správní řád. Ministerstvo vnitra, resp. Policie ČR budou taktéž nadány pravomocí dozoru a dohledu nad výkonem SBČ. Stejně tak při řešení přestupků se bude podpůrně používat přestupkový zákon.

Při psaní práce bylo využito zejména metody deskriptivní (popisné). V určitých částech práce lze identifikovat též znaky použití i dalších výzkumných metod, jako např. metody analytické či komparativní. Z diplomové práce je znatelná snaha o rámcovou aplikaci komparativní metodologie současné a navrhované právní úpravy SBČ, se zjevným akcentem na úvahy v rovině de lege ferenda.

Předkládaná diplomová práce je formálně členěna do několika částí. V rámci úvodu je vymezeno téma práce, jakož i prvotní rámcové seznámení se zpracovávanou problematikou. Nedílnou součástí úvodu je taktéž nástin použitých zdrojů a položení výzkumných otázek.

⁴ V době vzniku této diplomové práce (rok 2024) je zde již řadu let patrná snaha připravit speciální zákon o výkonu SBČ. Nyní je k dispozici nejnovější znění vládního návrhu tohoto zákona, které je z roku 2020, s názvem *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=858&CT1=0%20>. Tento návrh vznikl legislativní činností vlády, v rámci VIII. volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR., nicméně nedošlo k jeho schválení ani projednávání.

⁵ BUREŠ, Oldřich. *Privatizace bezpečnosti : české a zahraniční zkušenosti*. Praha : Grada, 2013. str 12.

⁶ Např.: KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František a kol. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019. 344 s.

Současnému pojetí výkonu SBČ se věnují další kapitoly. Popisují jednak koncepci subjektů vykonávajících SBČ v praxi, a dále pak mapují danou problematiku ve vztahu k účinné právní úpravě. Nejprve je zde popsán proces vzniku subjektu vykonávajícího SBČ, jakožto subjektu uvedených právních vztahů. Následují kapitoly, které vymezují jeho práva a povinnosti s odkazem na jednotlivá právní odvětví. Následuje kapitola, která stručně charakterizuje připravovanou novou právní úpravu, tedy která se zabývá budoucím trendem a budoucím směřováním předmětné problematiky. Závěr obsahuje shrnutí dosažených výsledků a celkové zhodnocení diplomové práce.

Zároveň je na tomto místě třeba uvést, že vzhledem k zadání bude tato diplomová práce primárně zaměřena na analýzu pouze jedné oblasti soukromé bezpečnostní činnosti, a to na oblast ochrany majetku a osob. Z rozsahových důvodů byl při psaní této diplomové práce kladen akcent primárně na hmotněprávní úpravu dané problematiky, která vychází a úzce souvisí pouze se zadaným tématem práce. Procesněprávní aspekty, jako jsou např. formální náležitosti žádosti o licenci, resp. o vydání živnostenského oprávnění, vlastní řízení o nich, různé evidence atp., byly omezeny jen na potřebné minimum. Stejně tak z rozsahových důvodů došlo v rámci závěrečné revize textu k vypuštění kapitol týkajících se dozoru, dohledu a přestupků souvisejících s provozem SBČ, jakož i problematiky přechodných a zrušujících ustanovení a detailní analýzy vznikající speciální právní úpravy, která je v práci sice obsažena, ale pouze v základním rozsahu založeném pouze na výchozích úvahách a principech. Toto uvažované rozšíření, plus další doplnění a prohloubení zpracovávané problematiky, autor této diplomové práce zamýšlí realizovat v rámci kandidátských prací dalších stupňů právnického vzdělávání.

Předkládaná diplomová práce vychází z právního stavu dostupnému ke dni svého vzniku, tedy k 20. dubnu 2024.

1. Základní podstata soukromé bezpečnostní činnosti a prameny současné právní úpravy

Z důvodu snadnějšího pochopení je třeba vymezit určitou pozici, určité místo v společenském prostředí pro SBČ. Následující kapitola si tedy klade za cíl, alespoň v základních obrysech naznačit mechanismus a důvody vzniku celé problematiky spojené s provozováním SBČ, včetně možné motivace subjektů, které se celého mechanismu účastní. Toto vymezení bude pro tuto chvíli provedeno spíše z pohledu společensko-ekonomického, než ryze a detailně právního. Základní charakteristika každé právní oblasti by nebyla úplná bez alespoň základního výčtu typických právních pramenů. Pro problematiku SBČ jsou tyto prameny práva obsahem druhé části této kapitoly.

Jak již bylo ve stručnosti nastíněno v úvodu této práce, právní základ celé materie ohledně SBČ lze nalézt již na ústavní úrovni, kdy Listina základních práv a svobod⁷ ve svém článku 11 odst. 1 říká: „Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. (...)“. Tímto je tedy na ústavní úrovni založeno jedno ze základních lidských práv, a to právo vlastnit majetek. Vlastnické právo je jednak základem moderního ekonomického systému – tržního hospodářství, a dále pak jedním z podstatných atributů moderního demokratického právního státu. Druhým atributem uvedeného ustanovení je právo vlastníka na ochranu svého vlastnictví, tedy svého majetku v užším slova smyslu. K nároku vlastníka na ochranu svého vlastnického práva se co do jeho rozsahu i způsobu vyjádřil ve svém nálezu také Ústavní soud, který konstatoval: „*Garance vlastnického práva podle čl. 11 Listiny se sice bezprostředně týká toliko vztahu mezi jednotlivcem a státem, avšak kromě toho, že tato ustanovení zajišťují povinnost veřejné moci jednat tak, aby do vlastnického práva jednotlivce sama nezasahovala, zavazují veřejnou moc, aby vlastníkovi poskytla ochranu v případě, kdy by jeho vlastnické právo bylo rušeno či omezováno ze strany třetích subjektů (...). Vlastnické právo, jak je garantováno citovanými ustanoveními, tedy není pouze ochranou před zásahy ze strany veřejné moci (status negativus), nýbrž zakotvuje i nárok na určité pozitivní plnění (zejména ochranu) ze strany státu (status positivus).*“⁸ Vyslovený názor tedy ukládá státu povinnost poskytnout ochranu vlastnického práva jednotlivce nejen v rovině veřejnoprávní, tedy zajistit, aby do vlastnického práva jednotlivce nezasahovala přímo veřejná moc, ale i v rovině soukromoprávní, tedy poskytnout vlastníkovi ochranu pro případ, kdy by jeho vlastnické právo bylo rušeno či omezováno ze strany třetích

⁷ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1735/07, odst. 31.

osob. Tento závěr je vyjádřením obecného principu horizontálního působení základních práv v soukromém právu⁹ a je plně ve shodě s tezemi o prozařování základních práv celým právním řádem.¹⁰ Je tedy zřejmé, že stát je zcela jistě povinen vytvořit mechanismy ochrany vlastnického práva, např. v rámci zákonných pravidel v trestním zákoně, a tato pravidla, prostřednictvím svého aparátu, např. policejního, efektivně vymáhat.

Vyvstává zde ovšem základní otázka, jak účinná a efektivní ochrana vlastnického práva ze strany státu může vůbec být, a to např. vzhledem ke specifickým okolnostem spojeným s drobnými krádežemi v supermarketech. Zásah proti pachatelům těchto krádeží musí být v první řadě okamžitý, bez zbytečného odkladu. V některých případech, speciálně vzhledem k výši škody, se např. policejní zásah může také obecně zdát jako neefektivní. Z těchto důvodů lze konstatovat, že ochrana vlastnického práva pouze státními orgány se v těchto specifických případech jeví jako nedostatečná. V těchto situacích ovšem vlastníci řeší problém, jak lépe ochránit svůj majetek proti škůdci. Jako řešení se nabízí alternativa v podobě využití SBČ, kterou provádějí soukromé subjekty. Vysoký počet majetkové kriminality tedy přímo vybízí, aby se vlastníci nespolehali pouze na ochranu poskytovanou státními orgány, ale aby si zajistili preventivní ochranu sebe, svého majetku a svých práv právě s využitím některého alternativního přístupu.¹¹ Z uvedené úvahy vyplývá, že potřeba SBČ obecně vychází z potřeby vlastníků zajistit efektivnější ochranu svého majetku. V podstatě tedy nad rámec standardní ochrany ze strany státu, která se v dané době a v daném odvětví jeví jako nedostatečná.

Na druhé straně i limity a pravidla chování subjektů, které vykonávají SBČ (např. ostrahu v supermarketu) ve vztahu k potenciálnímu škůdci, právně vycházejí již z ústavní úrovně. Obecně můžeme konstatovat, že ústavní limity běžné činnosti pracovníků bezpečnostních agentur, která je namířena proti pachatelům protiprávního jednání, lze spatřovat zejména v člancích 7 odst. 1¹² a 8 odst. 1¹³ a odst. 2¹⁴ Listiny základních práv a svobod. Tyto články říkají, že soukromí každého člověka a jeho osobní svoboda jsou zaručeny a chráněny, a nesmí být narušovány bezdůvodně a mimo rámec zákona. Motivace

⁹ BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha : Leges, 2016. str. 55.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ BRABEC, František a kol. *Hlídací služby*. Praha: Eurounion, 1995, s. 20.

¹² Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 7 odst. 1: „*Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem*“.

¹³ Tamtéž, Čl. 8 odst. 1: „*Osobní svoboda je zaručena.*“

¹⁴ Tamtéž, Čl. 8 odst. 2: „*Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku*“.

zásahů ze stran pracovníků bezpečnostních agentur proti pachatelům (domnělým pachatelům), resp. proti jejich výše uvedeným základním právům, vychází naopak z potřeby ochránit vlastníkovo vlastnické právo k potenciálnímu předmětu krádeží.

Příslušné služby v rámci výkonu SBČ jsou vymezeny zákonem, tedy SBČ lze vykonávat jen v přesně zákonem povolených činnostech. Tyto činnosti v současné době vymezuje živnostenský zákon¹⁵, v budoucnu to bude již zmiňovaný speciální zákon o soukromé bezpečnostní činnosti.¹⁶ Služby v rámci výkonu SBČ mohou být příjemcům nabízeny jak samostatnými podnikateli¹⁷, tak i právníckými osobami – obchodními korporacemi¹⁸, v různých právních formách a pod různými jmény. Právnícké osoby, jakožto poskytovatelé bezpečnostních služeb, bývají v praxi obecně nazývány též bezpečnostními agenturami.

Jako kterékoliv právní odvětví, tak i právo týkající se výkonu SBČ bývá zúčastněným subjektům vykládáno prostřednictvím svých pramenů. Pramen práva bývá v praxi používán v podstatě ve třech hlavních významech. A to ve smyslu formálním, materiálním a gnozeologickém.¹⁹

V případě pramenu práva ve formálním smyslu jde o vnější formu, v kterých je právní norma obsažena a uchována. Jen pravidla, která splňují požadavek na předepsanou formu, mohou být právně závazná. Formální prameny práva bývají v praxi nejčastěji využívaným kritériem – jedná se o právní předpisy, normativní právní smlouvy, případně právní obyčeje či soudní precedenty. Právě právní předpisy (speciálně ve formě zákonů), které obsahují příslušné právní normy, představují základní prameny předmětné oblasti. Materiální pramen práva představuje zdroj obsahu formálních pramenů práva – může se jednat např. o politickou, ekonomickou nebo mezinárodní situaci, za které ty či ony formální prameny práva vznikaly. Obecně hovoříme taktéž o společenskohistorickém kontextu vzniku formálního pramene práva. Přeci jen se dá v rámci společenského vývoje za posledních 20 let vysledovat určitý posun v hodnotovém žebříčku i v myšlení společnosti. A to od období devadesátých let minulého století, pro které byly charakteristické dynamické společenské změny, až po určité zklidnění veřejné scény, které započalo ztotožněním se s proevropským myšlením a hodnotami a pokračovalo vstupem České republiky do Evropské unie, a které přetrvává

¹⁵ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=858&CT1=0%20>.

¹⁷ § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ § 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. upravené vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. str. 69.

prakticky do současnosti. A právě v období dynamických změn došlo k zásadnímu koncepčnímu rozhodnutí o budoucnosti výkonu SBČ, která byla spatřována v přijetí komplexní nové právní úpravy. Tento závěr ve společnosti přetrval, a je uznávaný i v současné době. Konečně pramen práva ve smyslu gnozeologickém chápeme jako zdroj poznání práva (např. rozhodnutí individuální povahy, judikatura, literatura apod.).

V současné době není, ani po přibližně 20 letech legislativních snah, v České republice účinný speciální zákon, který by komplexně řešil problematiku výkonu SBČ. Nicméně se této oblasti týká celá řada právních předpisů (ať již z oblasti práva veřejného, či soukromého)²⁰, které ve svém komplexu tvoří základní právní rámec dané problematiky.²¹

²⁰ Např. určitá ustanovení v: Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky; Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod; Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník; Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád); Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád; Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích); Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích; Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád; Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce; Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti; Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád; Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů; Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon); Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii; atd., (vše ve znění pozdějších předpisů).

²¹ KAMENÍK, Jirí a kol. *Komerční bezpečnost : soukromá bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur*. 1. vydání. Praha : ASPI, 2007. str. 30.

2. Právní základ výkonu SBČ

Na výkon SBČ lze hledět obdobně jako na kterýkoliv další podnikatelský záměr a na provozovatele SBČ jako na kteréhokoliv jiného podnikatele. Zákon nestanovuje pro výkon SBČ žádnou speciální formu. Je tedy zřejmé, že provozovatel, resp. vykonavatel SBČ může podnikat jak v režimu podnikající fyzické osoby, tak i v režimu právnických osob, resp. obchodních korporací, a volba konkrétní právní formy podnikání je tedy zcela na uvážení podnikatele. Vznik podnikatelského subjektu je tradičně vázán na příslušné ustanovení občanského zákoníku²². Pro výkon podnikatelské činnosti jsou klíčová především ustanovení týkající se osob, zvláště pak ustanovení, které upravují ustavení a vznik právnické osoby, případně definují pojem podnikatel z hlediska obecné právní teorie. Pro vznik podnikatelského subjektu se dále použijí normy platného korporátního²³, případně též živnostenského práva.^{24, 25} I soukromá bezpečnostní agentura, stejně tak jako ostatní podnikatelské subjekty, vznikne jako subjekt práva dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku. Akt registrace představuje završení celého, mnohdy komplikovaného, procesu vzniku obchodní korporace, který je složen z mnoha dalších dílčích úkonů (např. zakladatelská právní jednání, vydání podnikatelského oprávnění, podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku apod.). Tyto postupné kroky vedoucí k založení a vzniku podnikatelského subjektu se mohou v závislosti na konkrétním typu daného subjektu lišit.²⁶

Jak již bylo uvedeno výše, tak vlastník, ve své snaze co možná nejefektivněji chránit své vlastnické právo (v rámci této diplomové práce se tedy jedná o snahu ochrany zboží v supermarketu, jehož je vlastníkem), poptává jakoby nad standardní rámec ochrany ze strany veřejné moci služby poskytovatele SBČ. Na vymezení obsahu předmětného právního vztahu mezi vlastníkem a provozovatelem SBČ, jakož i na vzájemná práva a povinnosti, lze bez výjimek použít ustanovení občanského zákoníku upravující smluvní vztahy (§ 1724 – § 1730). Tento obecný smluvní vztah bývá obvykle mezi smluvními stranami označován jako „Smlouva o bezpečnostních službách“, „Smlouva o ochraně objektu“ atp. Typickým a asi nejvhodnějším smluvním typem mezi vlastníkem a provozovatelem SBČ, tedy pro případ

²² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Pojem živnostenské právo není volen úplně šťastně a ve shodě s právní teorií. Doktrinálně živnostenské právo nepředstavuje samostatné právní odvětví, nýbrž je stále bráno jako podmnožina správního práva. Naopak v právní praxi již termín živnostenské právo začíná být běžným, a i z tohoto důvodu, je v rámci této práce používán.

²⁶ Celý proces založení a vzniku obchodní společnosti je podrobně popsán např. zde: POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. Praha : C. H. Beck, 2014. str. 11–21.

ochrany majetku, se jeví příkazní smlouva.²⁷ Příkazní smlouvu definuje občanský zákoník (OZ) ve svých paragrafech 2430 až 2444, kdy § 2430 říká, že „*Příkazní smlouvou se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce*“. Smlouvy příkazního typu obecně zakládají závazek jedné strany k obstarání záležitosti druhé strany. Jedná se, již ze své podstaty, o závazek zaměřený na samotnou bezpečnostní činnost, na její výkon, bez primárního zaměření na výsledek. Tedy již samotným řádným výkonem SBČ provozovatel řádně plní svůj závazek vůči protistraně, tedy vlastníku chráněného zboží. I zánik smluvního vztahu o výkonu SBČ je typicky upraven příslušnými ustanoveními týkajícími se příkazní smlouvy (§ 2440 – § 2443), v rámci OZ. Vzájemný vztah (příkaz) může zaniknout odvoláním příkazu ze strany vlastníka chráněného majetku, a to podle libosti, nebo vypovězením příkazu ze strany provozovatele SBČ, v tomto případě ale nejdříve ke konci měsíce následujícího po měsíci, v němž byla výpověď doručena. Další příkladnou zákonnou možností zániku smlouvy o výkonu SBČ představuje, v případě fyzické osoby jakožto smluvní strany, její smrt. Analogicky pro případ smluvní strany ve formě právnické osoby je to její zánik.

2.1 Podnikání v oblasti SBČ v režimu živnostenského zákona

Jak již bylo uvedeno výše, tvoří zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon – ŽZ) základní pramen práva pro provozování a výkon SBČ, zejména ve vztahu k podmínkám pro výkon SBČ a jejich kontrole, včetně ustanovení týkajících se případných postihů za jejich nedodržování. Což taktéž deklaruje i § 1 ŽZ, který říká, že: „*Tento zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání (dále jen „živnost“)* a kontrolu nad jejich dodržováním.“ ŽZ dále v § 2 stanovuje, že „*Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“ ŽZ tedy stanovuje podmínky potřebné pro získání oprávnění k podnikatelské činnosti, tzv. živnostenské oprávnění. Živnost může provozovat jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, a to jak tuzemská, tak i zahraniční. Živnostenský zákon dále upravuje, v nezbytném rozsahu, i živnostenskou kontrolu nad dodržováním zákonných podmínek a ukládáním správních trestů v případě, že jednání daného subjektu naplňuje znaky přestupku.

Z hlediska vzniku práva živnost provozovat rozeznáváme dva základní typy živností, a to ohlašovací a koncesované (§ 9 ŽZ). U ohlašovacích živností oprávnění provozovat živnost vznikne, při splnění požadovaných podmínek, již samotným ohlášením, tedy bez nutnosti

²⁷ KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František a kol. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019. str. 38.

posečkat s výkonem živnosti až do okamžiku vydání výpisu z živnostenského rejstříku. U těchto typů živností tedy ohlášením o provozování živnosti žadatel oznamuje živnostenskému úřadu vlastní zahájení provozování živnosti. Pro živnosti koncesované naopak platí, že žadatel smí provozovat živnost až okamžikem, kdy nabyde právní moci správní rozhodnutí o udělení koncese, které vydává živnostenský úřad. Koncese ztělesňuje státní souhlas s výkonem živnosti a představuje jakýsi vyšší standard požadavků na provozování živností, které jsou považovány za rizikové nebo za důležité z hlediska ochrany státních zájmů. Vymezení konkrétních obsahových náplní jednotlivých živností, resp. jednotlivých dílčích činností spadajících pod jednotlivé živnosti, obsahuje v podrobnostech nařízení vlády o obsahových náplních jednotlivých živností.²⁸

„Druhy ohlašovacích živností uvádí ŽZ ve svém § 19. Ohlašovacími živnostmi tedy jsou živnosti řemeslné, vázané a volné. Rozlišovacím kritériem členění ohlašovacích živností je požadovaná odborná způsobilost. U ohlašovacích živností řemeslných a vázaných se odborná způsobilost vyžaduje, u ohlašovací živnosti volné nikoliv.“²⁹ Pro živnosti volné tedy zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti, k získání živnostenského oprávnění postačuje tedy splnění jen všeobecných podmínek provozování živnosti. Seznam volných živností je uveden v příloze č. 4 živnostenského zákona. Tato příloha pro volnou živnost vymezuje velmi často užívanou a známou charakteristiku předmětu podnikání jako: *„Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona.“* Zákonnou definici řemeslných živností uvádí ŽZ ve svém § 20, s odkazem na příslušnou přílohu obsahující konkrétní oblasti řemeslných živností. Výčet živností řemeslných obsahuje příloha č. 1 ŽZ. Pro získání živnostenského oprávnění pro výkon řemeslné živnosti zákon vyžaduje získání příslušné profesní kvalifikace související s typem vykonávané činnosti, a to dle § 21 a § 22 ŽZ. Druhy vázaných živností, včetně odborných předpokladů pro jejich výkon, je uveden v příloze č. 2 živnostenského zákona (§ 23 ŽZ).

Jak již bylo avizováno, zcela jiné typy živností představují živnosti koncesované. Živnostenský zákon koncesované živnosti opětovně neuvádí přímo, nýbrž opět odkazem na svou příslušnou přílohu, přičemž § 26 ŽZ k tomuto uvádí: *„Živnosti koncesované jsou živnosti uvedené v příloze č. 3 k tomuto zákonu.“* Koncesované živnosti jsou zároveň takové, na jejichž podrobnou regulaci je upřen státní zájem, a na které je zásadně kladen vyšší nárok na prokázání zvláštních podmínek jejich provozování. Zákon dále, v případě koncesovaných

²⁸ Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností.

²⁹ HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2018. str. 59.

živností, klade též vysoké nároky na zvláštní odbornou způsobilost žadatele, kterou, s ohledem na povahu vykonávané činnosti a její nebezpečnost pro okolí, obvykle stanoví příslušné zvláštní předpisy.

Doba platnosti živnostenského oprávnění se časově omezuje jen zahraničním fyzickým osobám, kdy je doba platnosti vázána pouze na dobu povolení jejich pobytu v ČR. Těmto osobám lze platnost živnostenského oprávnění prodlužovat, a to i opakovaně, v závislosti na platnosti jejich povolení k pobytu. V ostatních případech se živnostenské oprávnění vydává na dobu neurčitou.

2.2 Systematizace a obsahové náplně SBČ dle živnostenského zákona

Současné pojetí SBČ lze charakterizovat a rozdělovat dle několika hledisek. Za základní, systematické, pro praxi nejdůležitější a obecně uznávané je považováno dělení, které vychází z koncepce živností dle ŽZ.³⁰ Jedná se o dělení, které je založeno na konkrétním druhu vymezených činností. V současném pojetí je možné činnosti v rámci výkonu SBČ dělit do tří základních skupin, a to na činnosti poskytující ochranu majetku a osob (tzv. hlídací služby), činnosti poskytující detektivní služby a na činnosti technické služby ochrany osob a majetku. Tyto okruhy jsou definovány též ŽZ, a to v rámci koncesovaných živností, dle přílohy č. 3 k ŽZ. Předmět podnikání v rámci koncesovaných živností ve vztahu k výkonu SBČ ŽZ vymezuje následovně:

- a) *Ostraha majetku a osob*
- b) *Služby soukromých detektivů*
- c) *Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob*

Konkrétní obsahové náplně jednotlivých oborů živností v podrobnostech rozvádí, již zmiňované, nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. S odkazem na tematické zaměření práce na činnost ochranky v supermarketu, bude dále kladen akcent pouze na předmět podnikání ostraha majetku a osob. Výše citované nařízení vlády stanoví, že konkrétní výkon živnosti Ostraha majetku a osob spočívá v: *„Poskytování služeb spojených s ostrahou a ochranou nemovitého a movitého majetku, ostrahou při přepravě peněz a při jejich zpracování, cenností nebo jiného majetku, ochranou osob, zajišťováním pořádku v místech konání veřejných shromáždění, slavností, sportovních podniků nebo lidových zábav podle pokynů objednatele, vyhodnocováním bezpečnostních*

³⁰ Tento přístup k systematizaci SBČ považuje za základní též odborná sféra. Viz např. KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František a kol. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019. str. 21.

rizik a provozováním centrálních pultů ochrany.“ Z uvedených definic je patrné, že výkon SBČ ze strany ochranky v supermarketu lze subsumovat pod výše uvedenou živnost ostražba majetku a osob.

2.3 Podmínky pro získání živnostenského oprávnění k výkonu SBČ

K získání živnostenského oprávnění, jakožto nároku k provozu požadované živnosti, je třeba splnění zákonných podmínek ze strany žadatele. Množství, rozsah a náročnost takovýchto podmínek se odvíjí od typu živnosti a druhu vykonávané činnosti. Pro provozování živností jsou stanoveny jednak všeobecné podmínky, které musí být pro provozování živnosti splněny vždy, jednak zvláštní podmínky, jejichž stanovení a povinnost plnění je obligatorní již jen pro vybrané živnosti, a dále pak, nad výše uvedené se pro případy provozování koncesovaných živností požaduje vydání státního souhlasu ve formě koncese.

Jak již bylo uvedeno výše, činnost ochranky v supermarketu se, na základě v současné době platné a účinné právní úpravy, řadí mezi živnosti koncesované. V obsahových podrobnostech se tato činnost subsumuje pod předmět podnikání ostražba majetku a osob. Zákonné podmínky pro výkon této živnosti lze charakterizovat následovně:

1. Všeobecné podmínky provozování živnosti stanovuje § 6 odst. 1 ŽZ následovně:
„Všeobecnými podmínkami provozování živnosti fyzickými osobami, pokud tento zákon nestanoví jinak, jsou
 - a) *plná svéprávnost, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti, a*
 - b) *bezúhonnost.*“
- Plná svéprávnost – svéprávnost člověka se zde posuzuje ve smyslu občanského práva. Svěprávnost definuje občanský zákoník (OZ) ve svém § 15 odst. 2 jako „(...) *způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).*“ Za plně svéprávného se považuje zletilý člověk, přičemž zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku (§ 30 odst. 1 OZ). Požadavek věku 18 let a způsobilost k právním úkonům je tedy shrnut do uvedeného kritéria „plná svéprávnost“, které tedy zahrnuje obě uvedené podmínky. Nad to živnostenský zákon (s odkazem na § 33 OZ) výslovně připouští též situaci, kdy plnou svéprávnost lze nahradit souhlasem zákonného zástupce nezletilého s jeho výkonem podnikatelské činnosti. K platnosti takového souhlasu se dále vyžaduje přivolení soudu. Další možnosti dosažení plné svéprávnosti, které připouští občanský zákoník,

se pro potřeby živnostenského podnikání již neuplatní. Tedy např. podmínka dosažení svéprávnosti nemůže být nahrazena nabytím zletilosti uzavřením manželství, dle § 30 odst. 2 OZ.³¹

- Bezúhonnost – bezúhonnost je vlastnost, která je spojena především s morálními vlastnostmi člověka. Smyslem a účelem institutu bezúhonnosti, v rámci živnostenského podnikání, je ochrana práv třetích osob, která by mohla být podnikáním provozovaným v rozporu s právem a dobrými mravy dotčena. Podmínku bezúhonnosti je tak nutno chápat jako určitý ochranný prostředek, kterým se stát brání proti živnostenskému podnikání těch osob, u nichž se lze důvodně obávat, že svojí činností budou poškozovat zájmy jedince a společnosti.³² Živnostenský zákon pojal negativní definici bezúhonnosti (jelikož dle obecných principů právních se bezúhonnost, stejně tak jako např. poctivost, předpokládá), tedy stanovuje podmínky, za kterých příslušná osoba není bezúhonná, a to v § 6 odst. 2: *„Za bezúhonnou se pro potřeby tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.“* Hlavním kritériem ztráty bezúhonnosti je pro účely živnostenského zákona pravomocné odsouzení pro trestné činy spáchané úmyslně, jestliže skutková podstata těchto trestných činů souvisí s podnikáním nebo předmětem podnikání, který osoba ohlašuje nebo o který žádá. Bezúhonnost se prokazuje výpisem z rejstříku trestů, případně jinými způsoby, které ŽZ požaduje pro případ zahraničních osob (§ 6 odst. 3 ŽZ).
2. Zvláštní podmínky provozování živnosti definuje § 7 odst. 1 ŽZ, když říká, že: *„Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná nebo jiná způsobilost, pokud je tento zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.“* Tyto podmínky se již liší v závislosti na typu živnosti, tedy podle toho, zda se jedná o živnost řemeslnou, vázanou, či koncesovanou, a převážně se týkají odborné způsobilosti. V rámci některých koncesovaných živností se může jednat též o podmínky spadající pod pojem „jiná způsobilost“. Pod pojem „jiná způsobilost“ řadíme osobní vlastnosti, zdravotní

³¹ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana; SOLOMONOVÁ, Kristýna; DICKELT, František; BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019. str. 60.

³² Tamtéž.

stav, fyzickou zdatnost atp. Tyto předpoklady jsou uvedeny v příslušných ustanoveních, která se týkají předmětného typu živnosti.

Jak již bylo uvedeno, patří provozování SBČ mezi živnosti koncesované, které definuje ŽZ v rámci svého § 26, a to přímým odkazem na obsah přílohy č. 3 ŽZ. Odbornou způsobilost a podmínky pro získání a provozování koncesovaných živností řeší § 27 odst. 1 ŽZ: „Odborná způsobilost pro koncesované živnosti je stanovena přílohou č. 3 k tomuto zákonu nebo je upravena zvláštními právními předpisy uvedenými v této příloze“. Odbornou způsobilost a jinou zvláštní způsobilost podle § 27 odst. 1 a odst. 2 stanovuje výše citovaná příloha č. 3 k ŽZ následovně:

„a) vysokoškolské vzdělání, nebo

b) vyšší odborné vzdělání právníckého, bezpečnostního nebo obdobného zaměření, nebo

c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním a 3 roky praxe v oboru, nebo

d) střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo

e) střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a profesní kvalifikace pro činnost strážný podle zvláštního právního předpisu.“³³

Od držitele koncese, resp. živnostenského oprávnění, tedy provozovatele živnosti, je třeba rozlišovat osoby, které pro provozovatele zajišťují přímý výkon podnikatelské činnosti. V některých případech může být osoba provozovatele totožná s osobou vykonavatele, typicky v případě podnikajících fyzických osob. V případě právnických osob bude osobou vykonávající pro podnikatele podnikatelskou činnost typicky zaměstnanec. Na tuto situaci pamatuje ŽZ ve svém ustanovení § 7 odst. 6, kde uvádí: „Podnikatel je povinen zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 k tomuto zákonu, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. (...)“ Seznam

³³ Oním zvláštním právním předpisem je míněn zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami, splňujícími odbornou způsobilost pro výkon těchto činností (činnost osob poskytující ostrahu majetku a osob nevyjímaje), je uveden v příloze 5 živnostenského zákona. Pro tyto osoby stanovuje příloha č. 5 živnostenského zákona následující požadavky:

„a) vysokoškolské vzdělání, nebo

b) vyšší odborné vzdělání právnického, bezpečnostního nebo obdobného zaměření, nebo

c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním, nebo

d) střední vzdělání s maturitní zkouškou a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo

e) profesní kvalifikace pro činnost strážný podle zvláštního právního předpisu³⁴, nebo

f) doklad o uznání odborné kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.“³⁵

Jednou z možností, jak splnit podmínky odborné způsobilosti k provozování i výkonu SBČ, je získání odborné kvalifikace „strážný“. V praxi to znamená vykonat zkoušku profesní kvalifikace v oboru „strážný“ (68-008-E).³⁶ Cílem zkoušky je prověřit schopnosti uchazeče aplikovat základní právní normy při výkonu funkce a praktické dovednosti při plnění pracovních úkolů. Tato zkouška se skládá z části písemné, praktické a ústní. Písemný test je složen z třiceti otázek a uzavřených odpovědí. K úspěšnému vykonání písemné části zkoušky je nutné odpovědět nejméně na 24 otázek testu správně. Úspěšné vykonání písemné zkoušky je podmínkou pro konání praktické a ústní části zkoušky. V praktické a ústní části zkoušky uchazeč řeší dvě konkrétní typové bezpečnostní situace. Vyřešeny musí být úspěšně obě typové situace. Požadavky ke zkoušce spadají do různých oborů práva, požární ochrany, zdravotní, bezpečnosti práce atp. Pro přípravu uchazečů na zkoušku lze využít specializovaných kurzů. Po úspěšném absolvování zkoušky odborné způsobilosti je absolventovi vystaveno příslušné osvědčení, které vydá autorizovaná osoba, která je

³⁴ Zákon č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ V podrobnostech viz www.profesnikvalifikacestrazny.cz.

vlastníkem akreditace Ministerstva vnitra. Tímto osvědčením pracovník prokazuje svoji odbornou způsobilost stanovenou živnostenským zákonem.

3. Podmínky provozování živnosti stanovené živnostenským úřadem jsou specifickým institutem upravujícím povinnosti podnikatele při provozování některých koncesovaných živností. Právní zakotvení takového oprávnění živnostenského úřadu je uvedeno v § 27 odst. 3 ŽZ: *„Živnostenský úřad stanoví nebo změní podnikateli podmínky provozování živnosti na základě tohoto zákona nebo na základě zvláštních právních předpisů.“* Zákon má na mysli např. spolehlivost podnikatele nebo statutárního orgánu a jeho členů, povinnost podnikatele využívat k provozování živnosti provozovnu schválenou příslušným orgánem atp. Tyto speciální podmínky živnostenský úřad uvede v konkrétních případech přímo v rozhodnutí o udělení koncese. Živnostenský úřad je oprávněn stanovit specifické podmínky provozovateli živnosti pouze na základě živnostenského zákona nebo na základě zvláštních právních předpisů, čímž je zaručeno, že rozhodnutí bude vždy ve shodě s právním řádem. Pokud živnostenský úřad stanovuje podmínky provozování živnosti dle živnostenského zákona, pak jsou tyto případné podmínky pro každou předmětnou živnost uvedeny v příloze č. 3 k ŽZ. Tato příloha pro předmět podnikání „Ostraha majetku a osob“ ukládá provozovateli splnění dalších podmínek: *„Spolehlivost podnikatele, statutárního orgánu nebo členů statutárního orgánu³⁷ a bezúhonnost všech osob, které pro podnikatele předmětnou činnost vykonávají.“³⁸*
- Překážky provozování živnosti stanovuje ŽZ v § 8. Podstata ustanovení je založena na úvaze, že vedle podmínek, jejichž splnění je obligatorní k provozování živnosti, stanoví ŽZ i překážky pro jejich výkon. Tyto překážky mají za následek omezení práva k výkonu živnosti. ŽZ dělí tyto překážky do několika skupin, které jsou charakteristické svým důvodem pro omezení podnikatelské činnosti. Živnost nemůže provozovat osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz nebo ohledně jejíhož majetku byl konkurz zrušen proto, že tento majetek nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení nebo tento majetek bude zcela nepostačující ve vztahu k uspokojení věřitelů. Překážku výkonu živnosti představuje taktéž uložení zákazu

³⁷ Jedná se o spolehlivost ve smyslu § 1 odst. 5, zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky. Citované ustanovení zní: *„Tento zákon stanoví též podmínky spolehlivosti pro možnost provozování některých koncesovaných živností.“*

³⁸ Ve smyslu „bezúhonnosti“ dle § 6 odst. 2 ŽZ.

činnosti nebo zrušení živnostenského oprávnění, a to ve vztahu k předmětnému nebo příbuznému oboru podnikání v situaci, kdy podnikatel závažným způsobem porušuje podmínky stanovené ŽZ nebo zvláštními právními předpisy, případně též porušuje povinnosti stanovené rozhodnutím o udělení koncese.

3. Kompetence subjektů při výkonu SBČ

Následující kapitola se bude zabývat konkrétními možnostmi, které dává platný právní řád osobám, jejichž subjektivní práva jsou osobou vykonávající soukromou bezpečnostní činnost porušena, dotčena, narušena, či jinak ohrožena. Ve shodě s vymezeným tématem této diplomové práce se bude jednat typicky o případy, kdy osoba vykonávající SBČ zasáhne proti pachateli krádeže zboží v obchodě, protože k ochraně tohoto zboží, resp. vlastnického práva k němu, se ve vztahu k jeho vlastníkovu zavázala. Tato kapitola též přibližuje a objasňuje situace, kdy naopak osoba vykonávající SBČ zjevně překročí své zákonné pravomoci a v rámci svého jednání se dopustí excesu. Takovými typickými excesy může být např. situace, kdy je zadržena osoba, o níž se mylně domníváme, že spáchala krádež, ale ve skutečnosti se ničeho podobného nedopustila (a z důvodu zadržení zmešká důležitou pracovní schůzku, konkurz na obsazení pracovní pozice, dopravní prostředek apod.), nebo dojde k zásahu svou intenzitou zcela nepřiměřenému (zadržенý pachatel drobné krádeže je bezdůvodně zbit, je omezen na své osobní svobodě atp.).

Jak již bylo naznačeno výše, v moderních a demokratických právních řádech je ve vztahu k možnému užití násilí deklarován státní monopol. Jinak řečeno, pouze stát je oprávněn mocensky (autoritativně) zasahovat a vynucovat právo v případě jeho porušení. Tento princip je deklarován v rámci různých právních odvětví. Tak např. v soukromoprávních vztazích je tento státní monopol implementován do § 12 OZ, podle kterého *„Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.“* Dále např. v rámci deliktního práva je státní monopol násilí zakotven již na ústavní úrovni. Kdy čl. 90 Ústavy ČR říká, že *„Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.“* Obdobně se k problematice staví též Listina základních práv a svobod, která ve svém čl. 40 opět deklaruje, že *„Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.“*

Uvedená ustanovení tedy zásadně vylučují, aby si soukromá osoba zjednala ochranu svého subjektivního práva, např. vlastnického práva sama, ale musí se obrátit na orgán veřejné moci. Jinak řečeno, zásadně tedy není žádoucí, aby postižení s požadavkem na ochranu svých práv obcházeli subjekty veřejné moci a za účelem ochrany těchto práv vyvíjeli vlastní aktivity. Možnosti zásahu vlastními silami, tedy jinak řečeno možnosti vzetí spravedlnosti a ochrany subjektivních práv do vlastních rukou, právní řád konstruuje jako ojedinělé výjimky a lze je uplatnit jen při splnění dalších zákonem předvídaných podmínek a

okolností případu. Vlastní praktické právní nástroje a možnosti pro vykonavatele SBČ poskytují jednotlivá ustanovení právního řádu, a to v závislosti na nastalé situaci a typu protiprávního jednání škůdce.

Jedním z podstatných faktorů, na základě, kterých lze protiprávní jednání škůdce a reakci osoby vykonávající SBČ analyzovat a subsumovat pod příslušná ustanovení právního řádu, je kategorizace jednání škůdce, a to dle společenské nebezpečnosti. Tedy při analýze protiprávního jednání pachatele a reakce pracovníka bezpečnostní agentury je třeba vzít v potaz okolnosti, které nastalou situaci charakterizují. Obzvláště pak fakt, zdali se ze strany pachatele jednalo o trestný čin, správní delikt, či o delikt civilní. Charakterizovat jednotlivé protiprávní činy je úkolem obecné teorie práva.³⁹ Soukromoprávní delikty jsou založeny na vztahu právní odpovědnosti mezi delikventem a poškozenou osobou. Veškeré kroky vedoucí k postihu delikventů jsou v tomto případě výhradně v dispozici poškozeného, přičemž řízení o soukromoprávním deliktu vedou civilní soudy, případně je spor řešen mimosoudním způsobem v rozhodčím řízení. Jedná se převážně o delikty majetkové, a také sankce bývají typicky majetkové. Z hlediska poškozeného vedou buď k odškodnění, či k obnově narušeného stavu. Konkrétní druhy soukromoprávních deliktů jsou uvedeny v jednotlivých právních předpisech soukromého práva. Trestné činy a správní delikty řadíme do oblasti veřejnoprávní. Jedná se o sankční typ odpovědnosti, která vzniká porušením právní normy nebo povinnosti uložené na jejím základě, přičemž odpovědnostní vztah vzniká mezi státem, jemuž vzniká právo a povinnost uložit sankci na základě zákona a odpovědnou osobou, jíž vzniká povinnost tuto sankci strpět. Prvořadá je zde represivní sankce, tedy postih delikventa. Sankce by měla zároveň působit preventivně, a to i vůči budoucím pachatelům. Veřejnoprávními delikty jsou zejména trestné činy a přestupky. Rozdíly mezi nimi jsou ve stupni nebezpečnosti takového jednání pro společnost⁴⁰ a také ve faktu, že o postizích za trestné činy rozhoduje soud, zatímco o postizích za přestupky rozhodují správní orgány. Konkrétní druhy trestných činů, resp. přestupků jsou uvedeny v trestním zákoně, resp. v zákoně o některých přestupcích, případně též v jiných právních předpisech. Podstatný je také fakt, jestli protiprávní jednání je v době zásahu trvajícím, či je již ukončeno, případně zdali se pachatel pokouší z místa činu uprchnout.

³⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. upravené vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. str. 163–171.

⁴⁰ Pokud pomineme situace, při kterých by došlo ke zranění či usmrcení pachatele či osoby pracovníka ostrahy, a zaměříme se jen na analýzu případů z hlediska výše způsobené škody, potom se bude jednat o trestný čin v případě, že výše škody bude nikoliv nepatrná – tedy škoda dosahující částky nejméně 10 000 Kč (§ 228 ve spojení s § 138, zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů). V ostatních případech se bude jednat pouze o přestupek.

Pokud bude jednání škůdce naplňovat znaky trestného činu, lze proti škůdci postupovat ve shodě s příslušnými ustanoveními trestního práva, a to jak v rovině hmotněprávní⁴¹, tak i procesněprávní⁴². Pokud jednání škůdce naplňuje pouze znaky přestupku, postupuje se podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, subsidiárně podle správního řádu.⁴³ Pokud bude spáchaný delikt nést znaky povahy soukromoprávní, osoba vykonávající SBČ je oprávněna postupovat podle příslušných ustanovení občanského zákoníku.⁴⁴

Po bližším prozkoumání možností, jež podle současné právní úpravy připadají pro postup osoby vykonávající SBČ v úvahu, lze identifikovat několik postupů, jež mohou být proti osobě podezřelé ze spáchání protiprávního jednání v supermarketu, v souladu se zákonem použity. V následujícím textu objasním nejprve, zda lze či nelze na osobu vykonávající SBČ nahlížet jako na úřední osobu, poté vysvětlím, za jakých podmínek může osoba vykonávající SBČ uvažovat o zásahu proti osobě podezřelé ze spáchání protiprávního jednání v supermarketu a přiblížím i excesivní případy tohoto jednání.

3.1 Úřední osoba

Při zkoumání rozsahu práv a povinností osob vykonávajících SBČ nelze začít jinak než problematikou určitých subjektů, kterým zákon, na základě jejich specifického postavení, přiznává vyšší míru oprávnění a garantuje zároveň i vyšší míru jejich ochrany. Typickým příkladem takovýchto subjektů jsou úřední osoby.⁴⁵ Pokud bychom provedeným šetřením dospěli k závěru, že osobě vykonávající SBČ lze přiznat status úřední osoby, znamenalo by to zároveň i fakt, že tato osoba disponuje rozšířenými pravomocemi ve vztahu k osobám páchajícím protiprávní činností a vyšší mírou ochrany proti nim, než kdyby tomu tak nebylo. Konkrétní pravomoci specifikuje pro každou úřední osobu speciální právní předpis.

Obecně lze za úřední osoby považovat určité „privilegované“ ústavní, politické i profesní činitele, kteří se zásadním způsobem podílejí na výkonu státní moci a bezpečnosti v rámci demokratického státního zřízení, a k tomuto poslání využívají zákonem svěřené

⁴¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. Resp. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Dle starší právní úpravy též „Veřejný činitel“.

pravomoci.⁴⁶ Konkrétní taxativní⁴⁷ výčet úředních osob uvádí § 127 odst. 1 trestního zákoníku: „*Úřední osobou je*

- a) *soudce,*
- b) *státní zástupce,*
- c) *prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,*
- d) *člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,*
- e) *příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,*
- f) *soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,*
- g) *notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,*
- h) *finanční arbitr a jeho zástupce,*
- i) *fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.“*

Vyšší stupeň ochrany úředních osob je zřejmý z určitých ustanovení trestního zákoníku. V těchto případech má skutečnost, že obětí trestného činu je úřední osoba, za následek naplnění kvalifikované skutkové podstaty předmětného trestného činu a tím pádem i naplnění podmínek pro udělení vyšší trestní sazby pachatelů.⁴⁸ S pojmem úřední osoba pracuje též zákon o některých přestupcích, a to konkrétně ve vztahu k přestupkům proti veřejnému pořádku.⁴⁹ Přičemž zákon o některých přestupcích pojem úřední osoby nedefinuje, ale odkazuje na legální definice pojmu v rámci výše uvedeného § 127 trestního zákoníku.⁵⁰

Pro potřeby této práce lze, vzhledem k podobnému účelu, za klíčové považovat úřední osoby dle písmene e) výše uvedeného paragrafu a odstavce, dle kterého se za úřední osobu považuje: „*příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní*

⁴⁶ Podrobnou definici včetně obecných úvah lze nalézt např. zde: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha : Leges, 2017. str. 187 a 188.

⁴⁷ Taxativnost zákonného výčtu úředních osob je však vzhledem k použitým výrazům „nebo jiná osoba“ pouze zdánlivá. Viz § 127 odst. 1 písm. c) písm. d) – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, resp. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017. str. 827.

⁴⁸ Např. § 140 odst. 3 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ § 5 odst. 1 písm. a), resp. písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., zákon o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2023. str. 98.

*policie.*⁵¹ Detailní postavení, povinnosti a pravomoci příslušníků ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo strážníků obecní policie dále rozvádějí příslušné speciální právní předpisy.⁵² Již z podstaty činnosti výše uvedených subjektů, jim (a pouze jim) zákon za splnění dalších podmínek přiznává určité kompetence, které mohou, na legálním základu, ostatní osoby omezovat v jejich právech. Toto omezení může být realizováno např. ve formě: omezení osobní svobody (připoutání, zajištění osoby, umístění osoby do policejní cely), odnětí konkrétní věci nebo dopravního prostředku, osobní prohlídky osoby, zabránění odjezdu vozidla, vstupu do obydlí a výkonu domovní prohlídky, vstupu do živnostenské provozovny, vykázání osoby, povinného prokázání totožnosti atd.⁵³ K těmto všem úkonům jsou příslušné osoby oprávněny použít též donucovacích prostředků.⁵⁴

Z výše uvedené analýzy § 127 odst. 1 trestního zákoníku vyplývá, že zaměstnanci bezpečnostních agentur, resp. obecně subjekty vykonávající SBČ, statutu úřední osoby nenabývají. Toto tvrzení plyne přímo z jazykového výkladu daného ustanovení, a ani dalšími metodami výkladu není možné dojít k jinému závěru. Status privilegovaných osob jim není přiřknuto ani žádnou jinou další právní úpravou. S tímto závěrem se ztotožnil ve své judikatuře i Nejvyšší soud.⁵⁵ Lze tedy konstatovat, že právní postavení (tedy jejich práva a povinnosti) zaměstnanců bezpečnostních agentur se nikterak neliší od práv a povinností běžného občana, a musí se tudíž řídit všeobecně platnou legislativou.

3.2 Možnosti zásahu proti škůdci dle občanského práva hmotného

Soukromé právo je ve svém celku tvořeno těmi ustanoveními právního řádu, která upravují vzájemná práva a povinnosti osob. Jeho charakteristickým atributem je rovnost subjektů právních vztahů co do práv a povinností. A právě normy soukromého práva poskytují ve vazbě na zásah proti případnému škůdci významné pravomoci soukromým osobám, včetně vykonavatelů SBČ. Tyto možnosti lze opět charakterizovat jako výjimky z již uvedené zásady státního monopolu násilí při vymáhání práva. Občanský zákoník legalizuje možnost ochrany subjektivních práv přiměřeným způsobem prostřednictvím institutu svépomoci. „*Svépomoc je zákonem stanovené oprávnění domoci se vlastním jednáním a*

⁵¹ § 127 odst. 1 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Např. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů atp.

⁵³ Např. pravomoci příslušníků Policie ČR jsou uvedeny v zákoně č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů – v § 24 až § 50. Pravomoci strážníků městské policie jsou uvedeny v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů – v § 11 až § 17c.

⁵⁴ Zákon č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů – § 51, resp. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů – § 18 – § 20.

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 838/2006.

vlastními prostředky přiměřeným způsobem výkonu vlastního subjektivního oprávnění nebo vlastním jednáním a vlastními prostředky přiměřeným způsobem odvrátit bezprostřední neoprávněný zásah do vlastního subjektivního práva.“⁵⁶ Výše uvedené úvahy potvrzuje již důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, která uvádí, že: „Po osobě, jejíž soukromá práva jsou dotčena, nelze vážně žádat, aby trpně čekala na pomoc státu nebo orgánu veřejné moci, když ta nepřichází, anebo vzhledem k akutnosti nebezpečí ani nemůže přijít včas. Proto se navrhuje stanovit podmínky pro výkon svépomoci a vychází se ohroženému vstříc.“⁵⁷ Institutem svépomoci lze v občanském právu rozumět ochranu svého subjektivního práva vlastním jednáním – tedy vlastní silou, resp. vlastními prostředky, a to v mezích zákona.⁵⁸ Od svépomoci je třeba striktně odlišovat termín svémoc, který představuje chování svévolné, nelegitimní, směřující k získání práva nebo věci, na které jednající nemá ani podle vlastního přesvědčení subjektivní právo. Svémoc tedy oporu v zákoně nemá a představuje jednání nedovolené.

Možnost zásahu proti škůdci v rovině soukromoprávní je tedy dána institutem svépomoci, jehož obecná charakteristika i konkrétní podmínky užití jsou uvedeny v § 14 občanského zákoníku, který má dva odstavce a zní následovně: „(1) Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě. (2) Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.“

Ustanovení § 14 odst. 1 lze chápat jako obecnou záruku použití svépomoci jako výjimky z již uvedeného principu státního monopolu užití násilí a obsahuje její obecnou úpravu, resp. obecnou skutkovou podstatu. Předmětný odstavec uznává subjektivní právo na použití svépomoci, ovšem při splnění zákonných podmínek, kterými jsou⁵⁹:

⁵⁶ PAULDURA, Lukáš a kol. *Slovník právních pojmů. Občanský zákoník*. 1. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2014, str. 163.

⁵⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – výklad k § 14.

⁵⁸ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013, str. 340.

⁵⁹ V podrobnostech např.: MELZER, Filip; TÉGL, Petr. a kol. *Občanský zákoník I. Svazek §1-117 Obecná ustanovení*. Praha : Leges, 2013, str. 244-248.

- Ohrožení vlastního subjektivního práva: Legální svépomoci lze použít v případech, kdy je porušeno subjektivní právo osoby, která je svépomocně hájí. V praxi se bude nejčastěji jednat o porušení vlastnického práva.
- Ohrožení musí být protiprávní (tedy v rozporu s objektivním právem): Důvod pro použití svépomoci musí vycházet z protiprávního jednání, což je v případě drobných krádeží v supermarketu splněno téměř bez výhrad.
- Musí být zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě: Z uvedeného opět vyplývá subsidiární užití svépomoci, tedy pouze v případech, kdy je zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě, nebo vůbec. Zákon ve své dikci sice hovoří pouze o situacích, kdy by zásah veřejné moci přišel pozdě, „*nevyklučuje však ani svépomoc v případě takových protiprávních zásahů, jejichž následky jsou s ohledem na svou povahu snadno odstranitelné pozdějším zásahem orgánu veřejné moci.*“⁶⁰ Což tedy v praxi znamená, že i když by pozdější státní zásah mohl situaci snadno napravit, tento fakt nebere poškozenému právo bránit svůj majetek proti aktuálnímu, a právě probíhajícímu útoku.⁶¹
- Svépomoc musí být realizována přiměřeným způsobem: Svépomocný zásah musí být přiměřený intenzitě a způsobu narušení subjektivního práva, jeho nebezpečí, případně též osobě škůdce. V daném případě se přiměřenost posuzuje ve smyslu objektivním⁶², tedy z pohledu subjektu, který se nachází v pozici osoby, která se svépomocně brání, tedy odvrací zásah do svého subjektivního práva. Podstatné pro posouzení přiměřenosti není jakási analýza prováděná zpětně, beze stresu a nutnosti rychlého rozhodování, avšak fakt, jak by na posouzení přiměřenosti nahlížela běžná osoba, kdyby se ocitla v obdobné situaci. Tedy pod stresem, s omezeným časem k řádnému promyšlení si reakce atp.

Vedle výše popsané obecné skutkové podstaty uvádí § 14 odst. 2 OZ i další případy svépomoci, tzv. zvláštní případy svépomoci pro zajištění subjektivního práva. Tento případ již nepracuje s objektivní přiměřeností jako v případě § 14 odst. 1, nýbrž s přiměřeností

⁶⁰ Tamtéž, str. 245.

⁶¹ Tamtéž, str. 245.

⁶² Přiměřenost se zde posuzuje dle principu proporcionality (objektivní přiměřenost). Přiměřenost je přitom nutné posuzovat z hlediska toho, co by za přiměřené považovala každá rozumně jednajícím osoba, kdyby se ocitla v pozici osoby jednajícím svépomocně. Viz PLECITÝ, Vladimír; SALAČ, Josef; BAJURA, Jan a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2018. str 42.

subjektivní,⁶³ tedy přiměřeností z pohledu osoby, která chrání své právo. V rámci § 14 odst. 2 se jedná o zajištění daného práva, hrozí-li neoprávněný zásah do tohoto práva bezprostředně a které by bylo jinak zmařeno. Zákon podmiňuje legálnost svépomoci následnou povinností pro osobu takto zasahující, obrátit se bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci, běžně Policii ČR. Ustanovení cílí na ty případy svémocného zadržení delikventa, kdy hlavním účelem takového zadržení je zjištění jeho totožnosti, zajištění důkazů nebo odnětí odcizené věci. V praxi mohou tyto potřeby vyvstat na základě aktivit, resp. výkonu pracovních povinností, ze strany nejrozličnějších soukromých ostrah v supermarketech nebo v rámci sporů revizorů s černými pasažéry ve vozidlech městské hromadné dopravy. Nicméně při úvahách o věcné působnosti institutu svépomoci se nelze zaměřovat jen na výše uvedené typické případy, ale je třeba reflektovat názor Nejvyššího správního soudu (NSS), který nabádá k extenzivnímu výkladu situací vhodných k využití institutu svépomoci. K této problematice se vyjádřil následovně: *„Uvedené závěry se v žádném případě nevztahují jen na vztah provozovatele drážní dopravy a černého pasažéra. Naopak, vyplývají z předpokladu možnosti každé jednotlivé fyzické či právnické osoby chránit si v sociálních interakcích svá práva. Každý se může obdobným způsobem chránit například proti zloději, jakkoliv hodnota odcizených věcí nenaplní trestní odpovědnost pachatele, nebo proti hostovi v restauraci, který zkonsumoval objednané jídlo a poté odmítl zaplatit, nebo proti osobě, která poškodila jeho věc atd.“*⁶⁴

Z uvedeného plyne, že aktivní zásah vykonavatele SBC (např. ochranky v supermarketu, ale obecně kteréhokoliv člověka) proti pachateli protiprávního činu je skrze institut svépomoci, při splnění stanovených podmínek, právně možný a k řešení popsanych situací i velmi vhodný. Tvzení potvrzující tento názor lze nalézt i v odborné literatuře: *„Lze říci, že většina, ne-li všechny případy svépomoci budou podřaditelné pod některou ze skutkových podstat uvedených v § 14 odst. 2.“*⁶⁵

3.3 Možnosti zásahu proti škůdci dle přestupkového práva

Přestupkové právo je předmětem úpravy správněprávních norem, jak hmotněprávních, tak procesněprávních. Přestupkové právo nepředstavuje samostatné právní odvětví, nýbrž

⁶³ Tzn, že možnost „pomoci si sám“ se posuzuje z hlediska osoby, která je v ohroženém postavení. Viz PLECITÝ, Vladimír; SALAČ, Josef; BAJURA, Jan a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2018. str 42.

⁶⁴ Rozsudek NSS ze dne 9. 9. 2010, čj. 1 As 34/2010-73 (č. 2208/2011 Sb. NSS), bod 63.

⁶⁵ MELZER, Filip; TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Svazek §1-117 Obecná ustanovení*. Praha : Leges, 2013, str. 243.

představuje podmnožinu práva správního. Společně s dalšími správními delikty tvoří v širším pojetí kategorii správního práva trestního. Přestupkové právo se ve svém obecném účelu rozpadá na přestupkové právo hmotné a procesní. Základním pramenem přestupkového práva je již zmiňovaný přestupkový zákon, tedy zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Vztahuje se na všechny přestupky, které jsou dále upraveny ve zvláštních zákonech, pokud tyto zvláštní zákony nestanoví něco jiného. Zvláštní část přestupkového práva je tvořena právě již zmiňovanými zvláštními, speciálními zákony. V první řadě lze uvést zákon o některých přestupcích, který obsahuje ty skutkové podstaty přestupků, které jsou do jisté míry průřezové, a které systematicky nešly podřadit pod jinou, tematicky konkrétněji zaměřenou problematiku. Pod pojmem konkrétněji zaměřená problematika si lze představit např. přestupky z oblasti práva životního prostředí, práva sociálního zabezpečení, práva daňového, přestupky na úseku dopravy a silničního provozu, přestupky na úseku školství a výchovy mládeže, přestupky na úseku matrik, na úseku kultury a mnohé další. Účelem přestupkového práva hmotného je určení, co je přestupkem, kdo a za jakých podmínek za něj odpovídá a jaké správní tresty a ochranná opatření lze za přestupek uložit. Přestupkové právo procesní pak upravuje postup subjektů přestupkového řízení, který by měl směřovat ke zjištění, zda byl přestupek skutečně spáchán, a pokud ano, tak pachateli uložit příslušný trest.⁶⁶

Nyní si je třeba položit otázku, jak lze zakročit proti pachateli drobné krádeže v supermarketu, pokud se jedná z jeho strany o protiprávní jednání společensky méně nebezpečné, tedy dojde k naplnění znaků přestupku. Přestupek definuje přestupkový zákon ve svém § 5: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ Pokud budeme vycházet z výše uvedené zákonné definice a aplikujeme ji na škůdcem provedenou drobnou krádež v supermarketu, pak je zřejmé, že uvedené jednání škůdce všechny výše uvedené atributy naplňuje. Protiprávnost a škodlivost takového jednání je zřejmá, o trestný čin by se jednalo jen v případě, kdyby hodnota odcizených věcí byla alespoň 10 000 Kč. Což v praxi ovšem nebývá časté, a znaky, kterými se toto jednání vyznačuje, odpovídají právní kvalifikaci přestupku proti majetku, ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) bod 1. zákona o některých přestupcích, který říká že: „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, (...).*“ Ke konkretizaci případů drobných krádeží přistupuje ve svém komentáři též Jan Strakoš, který k předmětnému ustanovení říká: „*V praxi tak v případě přestupku půjde především o krádeže drobných předmětů (potravin, limonád, oděvů,*

⁶⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2. aktualizované vydání. Praha : Leges, 2022, str.20-21.

drogistického zboží apod.), jejichž hodnota nebude dosahovat částky 10 000 Kč ani ji převyšovat. Krádeží ve smyslu zákona o některých přestupcích tak může být např. krádež propisovací tužky v papírnictví v hodnotě 140 Kč. Oproti tomu odcizení drahého protokolárního pera by již mohlo být posouzeno jako krádež dle trestního zákoníku.“⁶⁷ Nyní je třeba s pomocí přestupkového práva nalézt zákonnou oporu pro zásah zaměstnance, který vykonává SBČ. Hledáme tedy takové právní instituty, které adekvátní a přiměřený zásah proti škůdci legalizují. Zákon o přestupcích ani jiné zákony upravující správní delikty neobsahují žádný obdobný institut jako je výše zmiňovaný institut svépomoci, ani institut občanského zadržení (viz dále) dle trestního řádu. Nicméně k dané problematice se mimo jiné váže i judikatura Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, o kterou lze svá stanoviska opřít.

Nejvyšší soud uvádí ve svém usnesení⁶⁸ k otázce oprávněnosti zaměstnance bezpečnostní agentury omezit osobní svobodu osoby, která se sice dopouští protiprávního jednání, avšak toto jednání nedosahuje intenzity trestného činu, ale pouze přestupku nebo jiného správního deliktu: „*Zárok zaměstnance bezpečnostní služby vůči osobě, která není podezřelá ze spáchání trestného činu, spočívající v omezení její osobní svobody, nelze pokládat za oprávněný, ani když jej provede na žádost orgánů Policie České republiky o zadržení této osoby pro účely plnění jejich jiných úkolů.*“ Uvedený rozsudek ovšem nelze exaktně vykládat tak, že zadržení osoby podezřelé pouze z přestupku, resp. civilního deliktu, zaměstnancem bezpečnostní agentury je za všech okolností protiprávní. A jistě to neznamená, že do osobní svobody osoby podezřelé ze spáchání přestupku nelze za žádných okolností zasáhnout. Uvedený rozsudek pouze uvádí, že ospravedlnění zásahu nelze opřít o příslušné ustanovení trestního práva, nicméně lze argumentovat jinými ustanoveními trestního řádu. Obdobný závěr k problematice možného zadržení osob, které se dopustily pouhého přestupku, zastává i Nejvyšší správní soud. Ten ve svém rozsudku⁶⁹ nejprve stanovil, že jízda v prostředku MHD bez platné jízdenky (a následné neuhrazení jízdného, včetně přírážky k jízdnému) představuje útok na zájem chráněný zákonem (majetková práva přepravce) a dále konstatoval, že v dané situaci: „*nelze paušálně vyloučit právo revizora odvrátit tento útok*

⁶⁷ STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2023. str. 197.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 838/2006.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. 9. 2010, č. j.: 1 As 34/2010-73, č. 2208/2011 Sb. NSS. Případ se týkal možnosti jednání revizora, pokud osoba cestujícího nepředložila platnou jízdenku, odmítla uhradit pokutu, prokázat se osobním dokladem, sdělit osobní údaje potřebné k vymáhání jízdného, následovat revizora na vhodné pracoviště ke zjištění totožnosti anebo na výzvu revizora setrvat na vhodném místě do příchodu osoby oprávněné zjišťovat totožnost cestujícího, a hodlá utéct z místa činu.

*zadržením cestujícího, který se pokouší utéct.*⁷⁰ Uvedený rozsudek tedy vznikl v rámci řešení problematiky černých pasažérů, nicméně Nejvyšší správní soud rozšířil tento názor i na další obdobné situace (oblast soukromé bezpečnosti nevyjímaje): „*Na závěr nutno zdůraznit, že výše uvedené závěry se v žádném případě nevztahují jen na vztah provozovatele drážní dopravy a černého pasažéra. Naopak, vyplývají z předpokladu možnosti každé jednotlivé fyzické či právnické osoby chránit si v sociálních interakcích svá práva. Každý se může obdobným způsobem chránit například proti zloději, jakkoliv hodnota odcizených věcí nenaplní trestní odpovědnost pachatele, nebo proti hostovi v restauraci, který zkonsumoval objednané jídlo, a poté odmítl zaplatit, nebo proti osobě, která poškodila jeho věc atd.*“⁷¹

Zcela nezávisle na výše uvedených úvahách lze zákonnou konstrukci oprávnění zásahu proti škůdci opřít i o instituty přestupkového práva hmotněprávní povahy. Zákon v těchto případech hovoří o tzv. okolnostech vylučujících protiprávnost. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou vystavěny na úvaze, že určité okolnosti způsobují, že jednání, které se svými rysy podobá přestupku, není protiprávní, a není tedy ani přestupkem. Přestupkový zákon definuje okolnosti vylučující protiprávnost ve své hlavě páté. Okolností vylučujících protiprávnost je uzavřený počet a jedná se pět situací. Pro potřeby této práce jsou reálně aplikovatelné dvě, a to krajní nouze (§ 24) a nutná obrana (§ 25). K tomu, aby bylo možno hovořit o krajní nouzi, resp. nutné obraně je zapotřebí splnit řadu podmínek. Jednáním v krajní nouzi se odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. O jednání v krajní nouzi se nejedná, pokud nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvrácením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet. Jednáním v nutné obraně se odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. O nutnou obranu se nejedná, pokud tato obrana byla zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Nutná obrana je přípustná až do okamžiku skončení útoku. V případě např. již zmiňovaných drobných krádeží v supermarketech je proto představitelné omezení osobní svobody pachatele, který se s odcizenou věcí snaží utéct.⁷² Z uvedených paragrafů vyplývá, že uplatnění institutu nutné obrany klade na obránce (zaměstnance ostrahy) nižší zákonné požadavky než při uplatňování krajní nouze. I vzhledem k specifickým situacím, které mohou

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 1 As 34/2010, odst. 61.

⁷¹ Tamtéž, odst. 63.

⁷² KLAPAL, Vít. Možnosti omezení osobní svobody osoby podezřelé ze spáchání přestupku. *Trestněprávní revue*, 2006, roč. 5, č. 6, s. 173–175.

při ostraže zboží v supermarketu nastat, se jeví použití institutu nutné obrany praktičtějším a vhodnějším než krajní nouze.

3.4 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva

Další právní odvětví, v rámci, jehož právní úpravy lze dovodit zákonné povolení zásahu proti případnému škůdci též soukromým osobám včetně vykonavatelů SBČ, je trestní právo. Trestní právo jako celek lze rozdělit do dvou základních skupin, a to na trestní právo hmotné (materiální) a trestní právo procesní (formální). „*Trestní právo hmotné je odvětvím práva, které chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky před trestnými činy taxativně vypočtenými v trestněprávních normách.*“⁷³ Trestní právo hmotné se uplatňuje prostřednictvím trestního práva procesního, „*jehož normy upravují postup orgánů činných v trestním řízení o konkrétních spáchaných trestních činech tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.*“⁷⁴

Je zřejmé, že celá koncepce možnosti zasáhnout proti škůdci s odkazem na zákonné zmocnění dle trestního práva se odvíjí od pojmu trestný čin a jeho případné spáchaní. Obecně pod pojem trestný čin řadíme činy s vyšší mírou škodlivosti pro společnost, než např. v případě přestupků, a tedy jakékoliv protiprávní jednání nepředstavuje automaticky trestný čin. Trestný čin definuje § 13 odst. 1 trestního zákoníku: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Pokud se podrobněji zaměříme na znaky uvedené v zákoně, trestný čin krádeže definuje trestní zákoník ve svém § 205 následovně: „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou (...).*“ Co je škoda nikoliv nepatrná uvádí § 138 trestního zákoníku, jakožto výkladové ustanovení: „*Škodou nikoliv nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 10 000 Kč (...).*“ Jinak řečeno, aby škůdce naplnil skutkovou podstatu trestného činu krádeže, musel by odcizit zboží v minimální cenové výši 10 000 Kč. Jestliže typickým předmětem drobné krádeže v supermarketu je např. láhev tvrdého alkoholu, např. rumu v hodnotě cca 100 Kč, tak pro naplnění skutkové podstaty trestného činu krádeže by pachatel musel z regálu odcizit 100 lahví předmětného alkoholu, a to navíc před zraky ostatních nakupujících, resp. ochranky, což se jeví prakticky jako nemožné.

⁷³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017. str. 19.

⁷⁴ Tamtéž, str. 20.

Z uvedeného vyplývá, že zákrok ochranky v supermarketu proti škůdci, který krádeží nezpůsobil alespoň škodu nikoliv nepatrnou, nelze obvykle odůvodnit normami trestního práva. Zcela výjimečně si aplikaci norem trestního práva ve vztahu ke krádeži v supermarketu lze představit např. v případě krádeže elektroniky, hodinek, kosmetiky atp. Obvykle by se tedy při právním posouzení protiprávního činu škůdce, a zásahu ochranky proti němu, aplikoval institut svépomoci dle občanského zákoníku. Nicméně z důvodu ucelenosti bude i tato trestněprávní problematika, třebaže jen ve stručnosti, v rámci této diplomové práce popsána.

3.4.1 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva hmotného

Právní základ možného zásahu proti škůdci je v rámci trestního práva hmotného, obdobně jako v případě práva správního, založen na institutu okolností vylučujících protiprávnost činu. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou takové okolnosti, které pachatele činu jinak trestného (v našem případě zásah pracovníka ochranky, kterým pachatele krádeže jistým způsobem omezuje v jeho právech) zbavují trestní odpovědnosti.⁷⁵ Trestní zákoník uvádí výslovně pět okolností, které vylučují protiprávnost činu. Obdobně jako v případě výše uvedeného přestupkového práva, tématu práce jsou obsahově relevantní dva z nich, a to krajní nouze (§ 28) a nutná obrana (§ 29).⁷⁶ K naplnění institutu okolnosti vylučující protiprávnost je zapotřebí splnění požadovaných podmínek. V podobnostech s instituty okolností vylučujících protiprávnost, které byly popsány výše, v rámci přestupkového práva i v trestněprávní rovině lze konstatovat, že uplatnění institutu nutné obrany klade na obránce (zaměstnance ostrahy) nižší zákonné požadavky než při uplatňování krajní nouze. A i v rovině trestněprávní lze tvrdit, že vzhledem k specifickým situacím, které mohou při ostraze zboží v supermarketu nastat, se jeví použití institutu nutné obrany vhodnějším než krajní nouze.

Pro případ jednání v nutné obraně je zapotřebí splnění následujících objektivních podmínek: útok musí být přímo hrozící nebo trvající, útok směřuje proti zájmu chráněnému

⁷⁵ Tamtéž, str. 256.

⁷⁶ Instituty krajní nouze a nutné obrany jsou si v mnohých věcech velmi podobné. Pro krajní nouzi i nutnou obranu je společný okruh ohrožených zájmů (v našem případě vlastnické právo ke zboží), nebezpečí (pro krajní nouzi) i útok (pro nutnou obranu) musí přímo bezprostředně hrozit nebo trvat a oprávněn jednat v krajní nouzi nebo nutné obraně je každý. Nutná obrana představuje ve vztahu ke krajní nouzi určitý zvláštní, privilegovaný případ. Místo jakéhokoliv nebezpečí (krajní nouze) je zde útok pro případ nutné obrany, namísto subsidiarity způsobu obrany (krajní nouze) požaduje nutná obrana naplnění principu přiměřenosti. Zdroj: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017. str. 265–266.

trestním zákoníkem a obrana (zásah) nesmí být zjevně nepřiměřený způsobu útoku.⁷⁷ Po splnění těchto podmínek může v nutné obraně jednat kdokoli.

3.4.2 Možnosti zásahu proti škůdci dle trestního práva procesního

Zásah proti škůdci v rovině procesněprávní se opírá o § 76 odst. 2 trestního řádu (někdy se hovoří o institutu občanského zadržení). Tento odstavec stanovuje podmínky, za kterých lze omezit osobní svobodu jednotlivce. Předně z uvedeného ustanovení plyne, že pachatel musí být při páchání trestného činu nebo bezprostředně poté přistižen. Pak může z důvodu⁷⁸ zjištění pachatelovy totožnosti, zamezení útěku nebo k zajištění důkazů omezit jeho osobní svobodu kdokoli. Nicméně je nutné zadrženou osobu ihned⁷⁹ předat policejnímu orgánu. Problematický může být další výklad podmínek zadržení pachatele – např. způsob zadržení, o kterém použítá zákonná úprava mlčí a je tedy na zasahující osobě, jakým konkrétním způsobem zadržení pachatele uskuteční. Jelikož zákon o soudnictví ve věcech mládeže⁸⁰ nedisponuje žádnou speciální právní úpravou dané situace, použijí se subsidiárně příslušná ustanovení trestního řádu též na případ, že pachatelem činu je osoba mladistvá⁸¹ (to je osoba, která v době spáchání činu dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku).⁸²

Možnost aplikace § 76 odst. 2 trestního řádu, jakožto výslovné oprávnění pracovníků bezpečnostních agentur konat, potvrdil ve své judikatuře i Nejvyšší soud,⁸³ který konstatoval, že: *„Zaměstnanec bezpečnostní služby může omezit osobní svobodu jiného při splnění podmínek § 76 odst. 2 trestního řádu, tj. jde-li o osobu, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté“*.

3.5 Protiprávnost zásahu

V předchozí kapitole byly v souvislosti s různými právními odvětvími podrobně ozřejměny takové právní nástroje, resp. instituty, které, pokud jsou dodrženy zákonné předpoklady, může využít osoba, která zasahuje proti škůdci. Tedy pokud se zaměstnanec

⁷⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017, str. 265.

⁷⁸ Zákon doslova používá obratu „pokud je to nutné“, z čehož lze usuzovat na nutnost aplikace zásady subsidiarity během zadržení.

⁷⁹ Pojem ihned je třeba vykládat ve shodě s teorií práva. Tedy neexistuje žádný exaktně daný čas, během kterého je třeba zadrženého předat policejnímu orgánu. Časový údaj je na subjektivním posouzení dané situace, ale musí být přiměřený dané situaci.

⁸⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ Subsidiaritu trestního zákoníku vyjadřuje § 1 odst. 3 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže ve znění pozdějších předpisů.

⁸² § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 838/2006.

ochranky v supermarketu snaží zastavit zloděje a lze-li jeho jednání podřadit pod některý z institutů jako je svépomoc, občanské zadržení nebo jednání v krajní nouzi, případně v nutné obraně, jakožto typických případech okolností vylučujících protiprávnost, je jeho jednání legální (není protiprávní) a nedopouští se tímto svým jednáním vůči škůdci ani přestupku, ani případně trestného činu.

Na druhou stranu, pokud nejsou naplněny uvedené podmínky zákonnosti zásahu proti škůdci, jedná se o nezákonný zásah ze strany jednajícího (jedná se tedy o exces) – příkladem může být situace, kdy je zadržena osoba, o níž se mylně domníváme, že spáchala krádež, ale ve skutečnosti se ničeho podobného nedopustila (a z důvodu zadržení zmešká důležitou pracovní schůzku, konkurz na obsazení pracovní pozice, dopravní prostředek, apod.), nebo dojde k zásahu svou intenzitou zcela nepřiměřenému (zadržený pachatel drobné krádeže je zbit), atd. V těchto případech má poškozený právo na náhradu vzniklé škody a újmy, a to ve shodě s obecnými pravidly odpovědnosti za škodu dle občanského zákoníku.⁸⁴ Zasahující osoba se může dopustit přestupku proti občanskému soužití, pokud jinému ublíží na zdraví, a to podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o některých přestupcích. V případě vyšší intenzity, resp. agresivity zásahu a následku na zdraví oběti lze chování útočníka klasifikovat též jako ublížení na zdraví, resp. těžké ublížení na zdraví ve smyslu § 145 a § 146 trestního zákoníku. V uvedených případech přichází v úvahu též aplikace § 171 trestního zákoníku, který zakládá skutkovou podstatu trestného činu omezování osobní svobody. Tento skutek tedy spočívá v zásahu, jímž se znemožňuje svobodný pohyb člověka, byť jen na poměrně krátkou dobu.⁸⁵

⁸⁴ MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Svazek §1-117 Obecná ustanovení*. Praha : Leges, 2013, str. 251. V podrobnostech též: VÍTOVÁ Blanka; DOHNAL, Jakub; KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až § 2971*. Olomouc : ANAG, 2015. 336 s.

⁸⁵ Může to být uzavření v místnosti, svírání v náručí, držení paží či jiné bránění ve volném pohybu. Viz JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017. str. 580.

4. Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti

Jak již bylo uvedeno výše, problematika soukromých bezpečnostních služeb je jedním z nejdynamičtější se rozvíjejících oborů podnikatelských činností. Z doposud uvedeného vyplývá, že problematika SBČ v ČR není v současnosti upravena jedním uceleným právním předpisem, ale rozpadá se do různých právních odvětví. Přeci jen jistý právní základ výkonu SBČ lze spatřovat v zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon – ŽZ). ŽZ podnikateli stanovuje jako základní předpoklad pro výkon SBČ získání příslušné koncese. Na možná rizika výkonu SBČ dle současné právní úpravy upozorňuje již *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o SBČ*, která říká: „*Zásadním problémem (nedostatkem) předmětu obecné právní úpravy (dané ŽZ) je zaměření obecně na podnikání (vztahené k většině činností člověka a potažmo i na komerční bezpečnost) a tím absence regulace vnitřní bezpečnosti, či spíše absence regulace výkonu komerční bezpečnosti, (...).*“⁸⁶

SBČ je na jednu stranu velmi specifická a různorodá, na druhou stranu s sebou také přináší i vysoké riziko újmy na straně poškozeného, plynoucí obvykle z excesivního jednání vykonavatele SBČ. Charakteristiku subjektů, kteří působí v oblasti SBČ podává *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o SBČ* následovně: „*Podnikatelé a jejich zaměstnanci působící v oboru soukromých bezpečnostních činností se výrazně podílejí na prevenci vzniku protiprávních jednání ve vztahu jak k osobám, tak i k majetku. Z tohoto důvodu přicházejí velmi často do kontaktu s porušováním právních norem a podílejí se na řešení těchto situací.*“⁸⁷ Je přitom otázkou, zda tuto zvláštní povahu výkonu SBČ ve spojení s dynamickými změnami ve společnosti je vůbec schopna stávající právní úprava účelně a dlouhodobě řešit.

Již na počátku devadesátých let, tedy krátce po politickém převratu v tehdejší Československu, započaly vlivem politických, ekonomických a sociálních změn ve společnosti první diskuse o budoucím směřování předmětné právní úpravy. Ve své podstatě zde byly od začátku tři možné varianty – *Varianta 0* (ponechání stávající právní úpravy), *Varianta 1* (dílčí novelizace živnostenského zákona a předpisů souvisejících) a *Varianta 2* (zpracování nového zákona o SBČ). Závěrečné stanovisko zákonodárce bylo následující:

⁸⁶ *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)*, str. 12. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [RIA aZávěrečná zpráva RIA čistopis 280420 \(psp.cz\)](#).

⁸⁷ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)*, str. 53. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [MA el \(psp.cz\)](#).

„Předkladatel zvažoval celkem tři varianty právní úpravy problematiky soukromých bezpečnostních služeb. Po vyhodnocení všech variant dospěl k závěru, že optimální variantou vyhovující v maximální možné míře právním, bezpečnostním, sociálním a ekonomickým požadavkům kladeným na současné soukromé bezpečnostní služby při výkonu jejich činnosti, jakož i cílům dlouhodobě identifikovaným před samotnou přípravou právní úpravy, je ta varianta, která předpokládá zpracování nového zákona o soukromé bezpečnostní činnosti.“⁸⁸ Toto řešení plně odpovídá atmosféře ve společnosti v době jeho učinění. Postupem času, s určitou změnou globálního uvažování a s určitým společenským posunem, se na potřebu speciálního zákona k výkonu SBČ začaly objevovat i odlišné názory: „(...) názory vedoucích pracovníků a majitelů bezpečnostních podniků, kteří vědí, že nebudují soukromou policii, jež by pro svou činnost jinak potřebovala zvláštní zmocnění. Vědí, že obstarávají standardní bezpečnostní služby pro své spoluobčany tak, aby pro ně zabezpečili klidné a bezpečné prostředí, (...). K tomuto cíli nepotřebují subjekty SBČ (...) žádné zvláštní výhody.“⁸⁹

Nicméně po celou dobu legislativních úvah se varianta speciálního zákona těší vysoké oblibě a má značnou podporu skrze celé politické spektrum. Prakticky v každém volebním období se vždy prosazuje právě varianta nového zákona, nejinak je tomu i v aktuálním, IX. volebním období. Z uvedených faktů plyne, že zvolená varianta přípravy nového speciálního zákona o výkonu SBČ bude i nadále jedinou možnou.

4.1 Historický legislativní exkurz

Jak uvádí *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o SBČ*: „Původním účelem zakládání bezpečnostních agentur od roku 1992, v době po amnestii prezidenta republiky a s tím souvisejícím nárůstem počtu zejména majetkových a násilných trestných činů, bylo zajistit fyzickou ochranu soukromého majetku a ochranu osob.“⁹⁰ Postupem času však prošla vývojem nejen společnost, ale i obsahová náplň a charakter výkonu SBČ.

Zákon, který by speciálně upravoval soukromou bezpečnostní činnost, se připravuje již zhruba od poloviny devadesátých let 20. století, kdy bylo přijato politické rozhodnutí o

⁸⁸ *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)*, str. 151. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [RIA aZávěrečná zpráva RIA čístopsis 280420 \(psp.cz\)](#).

⁸⁹ KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František a kol. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019. str. 29.

⁹⁰ *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)*, str. 5. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [RIA aZávěrečná zpráva RIA čístopsis 280420 \(psp.cz\)](#).

dalším směřování legislativního vývoje upravující předmětnou problematiku výkonu SBČ. Na počátku legislativní cesty k nové, speciální právní úpravě byla zřejmě inspirace vyhláškou Federálního ministerstva vnitra ČSSR, o ostraze majetku v socialistickém společenském vlastnictví⁹¹, která byla záhy po listopadové revoluci zákonem č. 333/1991 Sb. zrušena. S jistou mírou nadhledu, vzhledem k dané politické a ekonomické situaci, lze však konstatovat, že právě tato vyhláška dala svou koncepcí a svým obsahem jakýsi inspirační impuls připravované právní úpravě.

První verze návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a soukromé bezpečnostní službě a o změně souvisejících zákonů⁹² byl zpracován Ministerstvem vnitra v roce 2011, ve shodě s plánem legislativních prací pro VI. volební období (2010-2013). Vládě byl předložen na konci roku 2012. Byl projednán Legislativní radou vlády, ale z pořadu jednání vlády byl stažen a v legislativním procesu se již nepokračovalo.

V dalším, VII. volebním období (2013-2017), byl Ministerstvem vnitra zpracován nový návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a o změně souvisejících zákonů. Jako vládní návrh zákona byl projednán v prvním čtení Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR jako sněmovní tisk č. 495/0.⁹³ Vládní návrh byl projednán v rámci prvního čtení na 42. schůzi Poslanecké sněmovny dne 23. 3. 2016, resp. na 44. schůzi ze dne 20. 4. 2016, a následně byl postoupen k projednání do příslušných výborů. Zároveň došlo k prodloužení lhůty vymezené k projednání výbory na 90 dní. V rámci projednávání návrhu zákona ve výborech Poslanecké sněmovny byla uplatněna řada poslaneckých pozměňovacích návrhů, které dne 25. ledna 2017 vyústily v tzv. komplexní pozměňovací návrh výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny. K dalšímu projednání tohoto návrhu již vlivem konce volebního období nedošlo.⁹⁴

Komplexní pozměňovací návrh tehdejšího Výboru pro bezpečnost byl vzat jako základ nově předkládané právní úpravy pro další, VIII. Volební období (2017-2021). Opětovně byl návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti⁹⁵ projednán a schválen vládou dne 27. dubna

⁹¹ Vyhláška Federálního ministerstva vnitra č. 135/1983 Sb., o ostraze majetku v socialistickém společenském vlastnictví.

⁹² *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a soukromé bezpečnostní službě a o změně souvisejících zákonů (číslo jednacích odborů vládní agendy 36/13)* [online]. odok.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a soukromé bezpečnostní službě a o změně souvisejících zákonů>.

⁹³ *Vládní návrh zákona o bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 495/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=495&CT1=0>.

⁹⁴ Schéma legislativního procesu: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=495>

⁹⁵ *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=858&CT1=0%20>.

2020 a jako sněmovní tisk 858/0 předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, a to 7. května 2020. Byť byl několikrát zařazen na program jednání v prvním čtení, nikdy na jeho projednání do konce minulého volebního období nedošlo.⁹⁶ Důvod této situace lze objektivně spatřovat v té době probíhající pandemii onemocnění Covid 19.

V současné době, v rámci IX. Volebního období (od roku 2021) i nadále probíhají legislativní přípravy. Návrh zákona byl v květnu 2022 podroben vnitrozornímu připomínkovému řízení. Od července 2022 následovalo též připomínkové řízení mezirezortní, nicméně na uveřejnění jeho výsledků, včetně promítnutí jeho připomínek do nového znění návrhu zákona, a dalších legislativních kroků se stále čeká.

Závěrem stručné exkurze historického vývoje legislativní činnosti na poli SBČ lze konstatovat, že ani zhruba po 20 letech příprav nová právní úprava neexistuje a zároveň ani datum jejího přijetí není v současné době známo.

4.2 Obecná a hodnotová charakteristika návrhu zákona o SBČ

Výkon soukromých bezpečnostních činností se vyznačuje specifickými zvláštnostmi, které jsou pro ně charakteristické a nemají obdobu v žádné jiné podnikatelské aktivitě. Náročnosti, významu a v neposlední řadě i preventivnímu vlivu těchto činností na snižování kriminality však současná úroveň právní úpravy neodpovídá. Proto je třeba tuto situaci řešit novou komplexní právní úpravou.

Tato nová právní úprava odpovídá požadavkům současné společenské situace, s předpokladem na dlouhodobější aktuálnost bez nutnosti častých novelizací, je moderní, řeší aktuální ožehavé právní otázky, např. není diskriminační ve vztahu k rovnosti mužů a žen, nezakládá korupční prostředí a pamatuje též na ochranu osobních údajů a soukromí, včetně problematiky spojené s GDPR. Předkládaný návrh zákona o SBČ je taktéž v plném souladu s ústavním pořádkem České republiky, stejně tak s předpisy Evropské unie, judikaturou soudů Evropské unie i s obecnými právními principy práva Evropské unie. V kontextu mezinárodního práva návrh zákona není rovněž v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

Důležité okolnosti, na kterých je nová právní úprava vystavěna, představují právní principy, právní zásady a cíle právní úpravy. K této problematice důvodová zpráva uvádí: „*Hlavními principy navrhované nové právní úpravy je zejména:*

- *zvýšení úrovně zajištění vnitřní bezpečnosti,*

⁹⁶ Schéma legislativního procesu: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=858>

- celkové zlepšení situace v podnikatelském prostředí v oblasti komerční bezpečnosti,
- zlepšení kvality poskytovaných služeb ze strany soukromých bezpečnostních služeb,
- zvýšení kvalifikačních předpokladů a tím pádem i kvality odváděné práce na straně zaměstnanců podnikatelů (provozovatelů) zajišťujících výkon soukromé bezpečnostní činnosti a v budoucnu i osob vykonávajících bezpečnostní činnosti pro vlastní potřebu na veřejnosti přístupných místech fyzických nebo právnických osob,
- zabránění excesům ze strany soukromých bezpečnostních služeb a osob vykonávajících bezpečnostní činnost pro vlastní potřebu na veřejnosti přístupných místech,
- vyloučení střetu zájmů zejména z pohledu (možné) privatizace výkonu veřejné moci.⁹⁷

Paragrafové znění návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti⁹⁸, včetně příslušné důvodové zprávy a předmětného dokumentu, shrnující a hodnotící dopady právní regulace, resp. jeho poslední verze, je z dne 7. května 2020. Toto paragrafové znění je členěno do 6 částí a obsahuje celkem 85 paragrafů.

4.3 Stručná charakteristika návrhu zákona o SBČ

Cílem následující kapitoly je provést velmi stručnou charakteristiku vládního návrhu nového, speciálního zákona o SBČ. Akcent přitom bude kladem pouze na nejdůležitější instituty a novinky, které předmětný návrh zákona přináší. Obdobně jako v úvodních částech této diplomové práce bude popis zaměřen zásadně jen na ty jednotlivé okruhy, které přímo souvisejí s tématem této práce. Tedy opět se práce, s odkazem na výše uvedené, nebude zabývat např. problematikou výkonu práce soukromého detektiva atp. Na tomto místě je třeba poznamenat, že pokud nebude dále stanoveno jinak, potom, bude-li se dále hovořit o zákonu, návrhu zákona, případně budou citována konkrétní ustanovení, bude tím myšlen právě již citovaný *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a o změně souvisejících zákonů*. (Sněmovní tisk číslo 858/0).

Předně lze konstatovat, že předmětný vládní návrh zákona o SBČ naplňuje ambice, které si zákonodárce stanovil. Návrh zákona upravuje podmínky pro výkon SBČ, včetně výkonu SBČ pro vlastní potřebu, definuje působnost Ministerstva vnitra, druhy licencí a

⁹⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0), str. 55-56. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [MA el \(psp.cz\)](#).

⁹⁸ Celý název návrhu zákona je *Zákon o soukromé bezpečnostní činnosti a o změně souvisejících zákonů*. K názvu zákona se vyjadřuje již důvodová zpráva. Ta konstatuje, že úmyslem zákonodárce není zákonná úprava výkonu SBČ ve výhradně podnikatelském smyslu, ale i bezpečnostní činnost vykonávaná nepodnikatelsky. V názvu zákona došlo k vypuštění výrazu „komerční bezpečnost“ a jemu podobným. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti* (Sněmovní tisk 858/0), str. 80. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [MA el \(psp.cz\)](#).

licenční řízení, přestupky, a v neposlední řadě též možnost navázání spolupráce s Policií ČR prostřednictvím institutu tzv. koordinačních smluv.

Úvodní ustanovení obsahuje předmět nové právní úpravy, kterým jsou zejména podmínky výkonu a zajištění SBČ, včetně výkonu SBČ pro vlastní potřebu nebo role Ministerstva vnitra a dalších orgánů státní správy při výkonu své působnosti. Navrhovaná nová právní úprava si klade za cíl uceleně stanovit podmínky pro výkon všech bezpečnostních činností, které jsou v ní vymezeny. Zákon tedy jasně rozlišuje několik typů SBČ. Zejména zásadně rozlišuje mezi výkonem soukromé bezpečnostní činnosti a výkonem bezpečnostní činnosti pro vlastní potřebu na veřejnosti přístupném místě.⁹⁹ Veřejnoprávní složka dané problematiky je reprezentována úpravou působnosti Ministerstva vnitra a dalších orgánů státní správy v rámci zajištění a kontroly dodržování podmínek pro provozování SBČ. Zároveň je zde i patrná snaha zákonodárce, aby vlastní výkon SBČ byl i nadále ponechán v rovině právní úpravy práva soukromého, což je patrné již z důvodové zprávy k návrhu zákona o SBČ, „Podle návrhu zákona je třeba jak soukromou bezpečnostní činnost, tak i bezpečnostní činnost vykonávanou pro vlastní potřebu na veřejnosti přístupném místě chápat jako dvě podmnožiny bezpečnostní činnosti spadající převážně do oblasti práva soukromého.“¹⁰⁰ Z této úvahy lze dovodit oprávněnost užití institutů soukromého práva (např. svépomoci) při výkladu pravomocí v rámci výkonu SBČ i pro tuto nově připravovanou právní úpravu.

Návrh zákona podmiňuje výkon soukromé bezpečnostní činnosti udělením licence vydané Ministerstvem vnitra provozovateli, kterým může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Což je změna oproti stávající právní úpravě, která je založena na formě nárokové. Tedy pokud žadatel o vydání koncesní listiny splní požadavky dané živnostenským zákonem, živnostenský úřad koncesi bez dalšího vydá. Platnost licence by měla být nejvýše deset let, přičemž ministerstvo může její vydání zamítnout, pokud žadatel nesplňuje zákonné požadavky.¹⁰¹ U fyzické osoby je mimo jiné požadováno (§ 12): aby dosáhla minimálně věku

⁹⁹ Výkon SBČ pro vlastní potřebu, představuje situaci, kdy vlastník určitého objektu, k jeho ochraně nebude využívat osobu vlastníčí příslušné oprávnění k výkonu SBČ, ale bude k ochraně svého majetku využívat svých vlastních zaměstnanců, i když sám v oblasti SBČ nepodniká.

¹⁰⁰ *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)*, str. 80. [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [MA el \(psp.cz\)](https://www.psp.cz).

¹⁰¹ Licenční řízení se považuje za zvláštní druh správního řízení. Oproti živnostenskému řízení představuje jisté zpřísnění právní úpravy, přičemž na vydání licence není obecný právní nárok, a to ani za předpokladu, že žadatel o licenci splní veškeré požadavky.

21 let¹⁰², byla plně svéprávná, bezúhonná, aby byla odborně způsobilá¹⁰³, bezdlužná¹⁰⁴ a v posledních 5 letech neporušila povinnosti stanovené tímto zákonem. U právnické osoby (§ 13) k výše uvedeným podmínkám, které se aplikují na členy jejich orgánů, přistupuje ještě podmínka transparentnosti vlastnické struktury, včetně doložení totožnosti všech společníků a případně též všech osob, které mají ve společnosti významný vliv na její fungování.

Jak již bylo uvedeno výše, tak ve smyslu nového zákona o SBČ, je výkon SBČ možný jen na základě udělené licence. K tomu § 3 odst. 3 uvádí, že: „Podle druhu vykonávané SBČ se rozlišují tyto licence:

- a) licence skupiny A – ochrana osoby a majetku,
- b) licence skupiny B – ochrana osob a majetku ve zvláštních případech,
- c) licence skupiny C – služba soukromého detektiva,
- d) licence skupiny D – převoz hotovosti, cenin a cenných předmětů v hodnotě převyšující 5 000 000 Kč (převoz věcí mimořádné hodnoty),
- e) licence skupiny E – technická služba k ochraně osob a majetku (technická služba),
- f) licence skupiny F – bezpečnostní poradenství.“

Návrh zákona tedy počítá s celkem šesti skupinami¹⁰⁵, pod označením A až F. Na rozdíl od aktuální právní úpravy, která (jak již bylo uvedeno výše) v oblasti SBČ zahrnuje tři koncesované živnosti, počítá návrh zákona s novým podrobnějším členěním, a to tedy do šesti skupin. Výkon SBČ v rámci jednotlivých skupin bude podmíněn ziskem příslušné licence, jejíž obsah a požadavky na provozovatele a vykonavatele se budou lišit. Obsah licence skupiny A – ochrana osoby a majetku v současném pojetí koresponduje s obsahem živnosti Ostraha majetku a osob, obsah licence skupiny C – služba soukromého detektiva koresponduje s obsahem živnosti Služby soukromých detektivů a konečně obsah licence skupiny E – technická služba k ochraně osob a majetku odpovídá obsahu živnosti Poskytování

¹⁰² Zákon zde žadateli o udělení licence k výkonu SBČ výslovně stanovil minimální věkovou hranici ve výši 21 let. Což je rozdíl oproti současné právní úpravě, kdy živnostenský zákon ve svém § 6 odst. 1 písm. a) říká, že mezi všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami patří též: „(...) plná svéprávnost, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti (...)“. Živnostenský zákon tedy počítá s možností emancipace nezletilého k výkonu SBČ, a to ve shodě s § 33 občanského zákoníku.

¹⁰³ Podmínky odborné způsobilosti pro jednotlivé druhy licencí jsou uvedeny přímo v §§ 42–45 zákona. Dle § 16 se v případech obchodních korporací (právnických osob) odborná způsobilost odvíjí od odborné způsobilosti alespoň jednoho člena jejího statutárního orgánu.

¹⁰⁴ Bezdlužnost žadatele představuje nové kritérium, které je v rámci licenčního řízení posuzováno. Kdo se v rámci zákona považuje za bezdlužného definuje § 38 – za bezdlužnou nelze považovat osobu, u které je evidován nedoplatek na sociální nebo zdravotní pojištění, nedoplatek na daních apod.

¹⁰⁵ V podrobnostech – část první, hlava II, oddíl 2, § 5 až § 10. *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [MA el \(psp.cz\)](https://www.psp.cz).

technických služeb k ochraně majetku a osob. Zcela nově návrh zákona o SBČ definuje licenci skupiny B – ochrana majetku a osob ve zvláštních případech, licenci skupiny D – převoz hotovosti, cenin a cenných předmětů v hodnotě převyšující 5 mil. Kč a licenci skupiny F – bezpečnostní poradenství.¹⁰⁶ Lze konstatovat, toto nové, rozšířené členění lépe vystihuje typy skutečně vykonávaných činností v dané oblasti podnikání. Zákonodárce k tomuto detailnějšímu členění přistoupil zejména proto, aby docílil jasného odlišení výkonu SBČ od jiných podnikatelských aktivit vykonávaných např. právě v režimu zákona o živnostenském podnikání, a taktéž z důvodu, aby předcházel možným budoucím kompetenčním sporům.

Dle § 33 odst. 1 a odst. 2: „*Provozovatel může vykonávat SBČ sám nebo prostřednictvím jiného provozovatele.*“, resp. „*Provozovatel může zajišťovat výkon SBČ sám nebo prostřednictvím zaměstnance provozovatele...*“. Podmínky pro fyzickou osobu, prostřednictvím které provozovatel vykonává bezpečnostní činnost specifikuje § 34 odst. 1, který stanovuje: věk minimálně 18 let, plnou svéprávnost, bezúhonnost a odbornou způsobilost k výkonu SBČ. Tedy v této oblasti se pravidla a nároky dle návrhu zákona nacházejí v podstatě v nezměněném režimu oproti stávající právní úpravě dle ŽZ (§ 6 a § 27).

Zákonné vymezení práv a povinností jak provozovatelů, tak i přímých vykonatelů SBČ, patří mezi stěžejní problematiku, kterou je třeba v rámci výkonu SBČ řešit. Jak bylo uvedeno výše, současná právní úprava dle ŽZ se konkrétním vymezením práv a povinností nezabývá a ani doslovně neodkazuje na konkrétní právní úpravu. Z toho plyne, že v rámci SBČ se práva a povinnosti subsidiárně řídí speciální zákonnou úpravou, např. z oblasti občanského, trestního či správního práva, a to vždy ve vazbě konkrétní reálné situace. Jinak řečeno, provozovatelé a vykonavatelé SBČ mají v daných situacích, tedy v rámci ochrany svých subjektivních práv, stejná práva jako ostatní osoby a nedisponují tedy žádnými speciálními právy. Toto řešení je vzhledem k povaze ŽZ a specifičnosti výkonu SBČ jako předmětu podnikání zcela logické. Obdobně se k dané problematice staví též i návrh speciálního zákona o SBČ, kdy narozdíl od současné právní úpravy tento koncept uvádí doslovně, v § 46 odst. 1: „*Osoba, která zajišťuje výkon soukromé bezpečnostní činnosti, může zabránit rušiteli zájmu chráněného provozovatelem v jeho konání pouze v případech, kdy to umožňuje jiný právní předpis a za podmínek v něm stanovených.*“¹⁰⁷ Cílem uvedeného

¹⁰⁶ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k vládnímu návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0), str. 66 (tabulka nahoře). [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: [RIA aZávěrečná zpráva RIA čistopis 280420 \(psp.cz\)](https://ria.zpravazprava.ria.cz/280420).

¹⁰⁷ Tímto jiným právním předpisem zákon rozumí např. občanský zákoník, trestní řád, trestní zákoník, přestupkový zákon atp., včetně konkrétních institutů v nich uvedených (svépomoc, nutná obrana, krajní nouze,

ustanovení je jasná rekapitulace postavení osob a jasné stanovení mantinelů jejich chování při výkonu SBČ. Z uvedeného plyne, že i v rámci nové právní úpravy lze plně aplikovat závěry z kapitoly 3. Zabránění rušiteli pokojného stavu v jeho jednání může být tedy provedeno pouze v mezích zvláštních zákonů. Resp. ten, kdo zajišťuje výkon SBČ, disponuje z hlediska možných zásahů do práv a svobod jiných osob stejnými oprávněními jako jakýkoliv jiný občan. Návrh zákona tedy v žádném případě nepředpokládá rozšířit oprávnění umožňující zásah do práv a svobod třetích osob (jako je tomu např. u příslušníka Policie ČR či strážníka obecní policie). Jak již bylo uvedeno, obdobně jednoduché funkční ustanovení doposud v právním řádu ČR absentuje, a proto je jisté na místě, aby návrh zákona toto ustanovení obsahoval.

V neposlední řadě návrh zákona řeší i další otázky, jako jsou např. povinné pojištění odpovědnosti provozovatele za škodu a nemajetkovou újmu (§ 57), povinnost zachování mlčenlivosti vykonavatele SBČ, a to i po skončení jejího výkonu (§ 56), povinnost vystupovat při výkonu SBČ ve stejnokroji a mít u sebe příslušný průkaz (§ 53), koordinační dohody mezi provozovatelem SBČ a Policií ČR (§73), problematika dohledu (§ 66), dozoru (§ 67) a přestupků (§ 68 a § 69), povinná evidence jako informační systémy veřejné správy (§ 71) a mnohé další.

omezení osobní svobody osoby, která byla přistížena při trestném činu nebo bezprostředně poté atd.) a popsanych v rámci kapitoly 3.

Závěr

Předkládaná diplomová práce si kladla za cíl uceleně seznámit čtenáře s problematikou právního postavení a kompetencí ostrahy v supermarketu, a to jak ve vztahu k současné platné a účinné právní úpravě, tak i ve vztahu k připravované nové právní úpravě, tedy ve smyslu úvah de lege ferenda.

Práce je, vyjma úvodu a závěru, formálně členěna do čtyř částí. V úvodu textu jsou definovány cíle práce a taktéž výzkumná otázka, na kterou diplomová práce hledá odpověď. V dalších částech jsou popsány vnější podmínky a důvody vzniku, právní postavení a podmínky výkonu činnosti a proces samotného vzniku soukromých bezpečnostních agentur jako subjektů, které činnost ochrany v supermarketech poskytují. Další kapitola podrobně zpracovává problematiku vlastních kompetencí soukromých bezpečnostních agentur ve shodě s konkrétními ustanoveními právního řádu. Závěrečná část práce podává rámcovou analýzu připravovaného speciálního zákona o soukromé bezpečnostní činnosti. Samotný závěr obsahuje shrnutí dosažených výsledků a odpověď na položenou výzkumnou otázku.

Problematika činnosti soukromých bezpečnostních agentur je v současné době velmi aktuální, zároveň však není uceleně zpracována v rámci jednoho právního předpisu. Splnění cíle si tedy vyžadovalo hlubší studium problematiky, včetně aplikace a výkladu příslušných ustanovení právního řádu, která se na činnost bezpečnostních agentur dají v praxi aplikovat.

Pro vznik soukromých bezpečnostních agentur platí stejná pravidla jako pro jakékoliv jiné podnikatelské subjekty. Okamžik vzniku soukromé bezpečnostní agentury je tedy okamžik jejího zápisu do obchodního rejstříku, čemuž předchází sekvence dílčích úkonů – jako např. získání živnostenského oprávnění k činnosti ostrahy majetku a osob jako předmětu podnikání dle živnostenského zákona.

Práva a povinnosti osob provozujících či vykonávajících SBČ se řídí platnou právní úpravou. Právní řád obsahuje institut úřední osoby, který obecně svým nositelům garantuje na jedné straně vyšší stupeň ochrany a na straně druhé i vyšší pravomoci. Taxativní výčet těchto osob je uveden v § 127 odst. 1 trestního zákoníku, zaměstnanec bezpečnostní agentury či jemu podobná osoba však v tomto výčtu absentuje. Z toho lze dovodit, že právní postavení (tedy jejich práva a povinnosti) zaměstnanců bezpečnostních agentur se nikterak neliší od práv a povinností běžného občana a musí se tudíž řídit všeobecně platnou legislativou. Pokud tedy bude jednání škůdce protiprávní, může zaměstnanec bezpečnostní agentury (resp. každý člověk) svým zásahem omezit škůdce na svých právech, ovšem tento zásah musí být ospravedlnitelný konkrétním ustanovením právního řádu. V první řadě, pokud škůdce páchá

trestný čin, lze zásah proti němu opřít o institut občanského zadržení dle § 76 odst. 2 trestního řádu. Jako další možnost v rovině trestně právní se nabízí využití institutu nutné obrany či krajní nouze, a to dle § 29 a § 28 trestního zákoníku. Častěji ovšem nastává v praxi situace, kdy činnost škůdce nedosahuje svojí nebezpečností, resp. škodlivostí úrovně trestně právní, ale jen úrovně přestupkové, resp. civilně právní. V těchto případech bude případný zásah proti škůdci ospravedlněn institutem svépomoci dle § 14 občanského zákoníku, případně opět institutem nutné obrany a krajní nouze, nyní ovšem dle § 25 a § 24 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Je třeba poznamenat, že výše uvedené instituty, na základě kterých lze omezit osobu pachatele na svých právech, lze použít pouze v přesně definovaných situacích a za splnění dalších zákonem daných podmínek. Jednou z důležitých podmínek je bezprostřední oznámení této situace orgánu veřejné moci, tedy Policii ČR.

V rámci diplomové práce byla provedena též rámcová analýza připravované speciální právní úpravy, resp. jejího vládního návrhu, tedy v rámci úvah de lege ferenda. Projednávání této předlohy ovšem není v současné době na programu jednání Poslanecké sněmovny a její osud je tedy nejistý. Závěry z této předlohy lze subjektivně rozdělit do dvou hlavních skupin. V první části se lze vyjádřit k otázkám vzniku samotné bezpečnostní agentury a jejího provozu. Zde převládají pozitiva. Nový zákon podrobněji vymezuje konkrétní činnosti bezpečnostních služeb a dle toho taktéž definuje kladené požadavky na jejich provozovatele. Bezpečnostní agentury by již neměly vznikat dle živnostenského zákona, ale po splnění patřičných podmínek, na základě udělení časově omezené licence. Což opět vzhledem k specifické činnosti soukromých bezpečnostních agentur lze hodnotit pozitivně. Druhý úhel pohledu na vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti získáme analýzou konkrétních pravomocí zaměstnanců bezpečnostních agentur. K této otázce se návrh staví v zásadě zdrženlivě a v globálu ji vyřešil „oblíbeným“ odkazem na „jiný právní předpis a podmínky v něm stanovené“. Tedy oproti stávající právní úpravě nejsou práva k zásahu proti škůdci nikterak aktualizována, ať již rozšiřujícím či zužujícím způsobem. Což lze pokládat za určitý nedostatek návrhu tohoto zákona.

Na úplný závěr ještě připojme odpověď na v úvodu položenou výzkumnou otázku, která byla formulována ve smyslu možných kompetencí zaměstnanců ostrahy v supermarketu ve vztahu k osobě, která je podezřelá ze spáchání krádeže. Jak již bylo uvedeno výše, zaměstnanci ostrahy mají stejná práva jako ostatní lidé. Tedy ano, mohou přistoupit např. k zajištění pachatele krádeže a k jeho zadržení na místě (k tomu je zapotřebí, aby byl pachatel skutečně při krádeži chycen nebo nahrán pomocí kamerového systému), ale zároveň je jejich povinností okamžitě ohlásit tento stav Policii ČR a vyčkat dojezdu její hlídky. V žádném

případě neexistuje zákonná povinnost údajného pachatele podrobit se osobní prohlídce, prokázání totožnosti, či odebrat se někam do vnitřních prostor obchodního centra. Výše popsané úkony smí provést pouze příslušník Policie ČR. Doporučený postup poškozeného, který byl zadržen ochrankou, lze spatřovat v pokojném vyčkání příjezdu hlídky Policie ČR, případně převzít iniciativu a hlídku zavolat sám. Ta jako jediná je oprávněna provést patřičné úkony na místě – jako je např. ověření totožnosti, osobní prohlídka, či prohlídka zavazadel poškozeného. Na druhou stranu, pokud nejsou naplněny podmínky zákonnosti zásahu proti škůdci, jedná se o nezákonný zásah ze strany jednajícího., tedy o tzv. exces. V těchto případech má poškozený právo na náhradu vzniklé škody a újmy, a to ve shodě s obecnými pravidly odpovědnosti za škodu dle občanského zákoníku. V uvedených případech přichází v úvahu aplikace buď zákona o některých přestupcích, a to ve vztahu ke spáchání přestupku ve formě ublížení na zdraví, nebo aplikace trestního zákoníku, který zakládá např. skutkovou podstatu trestného činu omezování osobní svobody, ublížení na zdraví, resp. těžké ublížení na zdraví.

Tímto lze konstatovat, že cíle diplomové práce byly splněny.

Seznam použitých zdrojů

a) Monografie/knihy:

1. BABŠICKÁ, Věra. *Živnostenský zákon s komentářem*. 8. aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2005. 456 s. ISBN 80-7273-121-1.
2. BÁRTA, Matěj a kol. *Soukromé bezpečnostní služby : obecné pojetí*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. 97 s. ISBN 978-80-7251-366-6.
3. BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha : Leges, 2016. 608 s. ISBN 978-80-7502-2128-1.
4. BÍLEK, Pavel. *Demokratický právní stát ve světle práva na bezpečnost*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2003. 151 s. ISBN 80-7251-122-X.
5. BRABEC, František. *Hlídací služby*. Praha : Eurounion, 1995. 259 s. ISBN 80-85858-12-6.
6. BUREŠ, Oldřich. *Privatizace bezpečnosti : české a zahraniční zkušenosti*. 1. vydání. Praha : Grada, 2013. 318 s. ISBN 978-80-247-4601-2.
7. ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021. 656 s. ISBN 978-80-7598-991-8.
8. DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013. 432 s. ISBN 978-80-7478-326-5.
9. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. upravené vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2.
10. HORZINKOVÁ, Eva; KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. 3. aktualizované vydání. Praha : Leges, 2016. 571 s. ISBN 978-80-7502-101-4.
11. HORZINKOVÁ, Eva; URBAN, Václav. *Živnostenský zákon. Praktický komentář*. 15. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2018. 276 s. ISBN 978-80-7598-090-8.
12. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha : Leges, 2017. 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3.

13. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018.* Praha : Leges, 2018. 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.
14. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017.* Praha : Leges, 2017. 1312 s. ISBN 978-80-7502-230-1.
15. JEMELKA, Luboš; VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích. Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2017. 1153 s. ISBN 978-80-7400-666-1.
16. JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace státu.* 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 368 s. ISBN 978-80-87776-57-1.
17. KAMENÍK, Jiří a kol. *Komerční bezpečnost : soukromá bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur.* 1. vydání. Praha : ASPI, 2007. 340 s. ISBN 978-80-7357-309-6.
18. KAMENÍK, Jiří; BRABEC, František a kol. *Komerční bezpečnost.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019. 344 s. ISBN 978-80-7598-303-9.
19. KAMENÍK, Petr; HRABÁNKOVÁ, Milada; ORLOVÁ, Marie. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2018. 552 s. ISBN 978-80-7552-658-8.
20. KAMENÍK, Jiří; ZAPLETAL, Radek. *Ekonomické a právní aspekty komerční bezpečnosti.* 1. vydání. Brno : Univerzita obrany, 2013. 86 s. ISBN 978-80-7231-933-6.
21. KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině.* 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3.
22. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019. 536 s. ISBN 978-80-7400-727-9.
23. KRULÍK, Oldřich. *Soukromé bezpečnostní služby ve státech Evropské unie.* 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2013. 196 s. ISBN 978-80-7251-396-3.
24. KYNCL, Jaromír. *Odborná způsobilost v komerční bezpečnosti.* 1. vydání. Praha : Professional Publishing, 2010. 219 s. ISBN 978-80-7431-028-7.
25. KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana; SOLOMONOVÁ, Kristýna; DICKELT, František; BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019. 452 s. ISBN 978-80-7400-731-6.
26. MACEK, Pavel. *Bezpečnostní služby.* 1. vydání. Praha: Police History, 2001. 196 s. ISBN 80-86477-03-7.

27. MACEK, Pavel a kol. *Soukromé bezpečnostní služby*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 1997. 130 s. ISBN 80-85981-62-9.
28. MACEK, Pavel; NOVÁK, František. *Privátní bezpečnostní služby*. 1. vydání. Praha : Police history, 2005. 316 s. ISBN 80-86477-23-1.
29. MATTHYS, John. *Private Security Companies and Private Military Companies : A Comparative and Economical Analysis*. Antwerpen, Apeldoorn, Portland : Maklu, 2010. 260 s.
30. MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Svazek §1-117 Obecná ustanovení*. Praha : Leges, 2013. 720 s. ISBN 978-80-87576-73-1.
31. OSINA, Petr. *Teorie práva*. 2. vydání. Praha : Leges, 2020. 238 s. ISBN 978-80-7502-461-9.
32. PAULDURA, Lukáš a kol. *Slovník právních pojmů. Občanský zákoník*. 1. vydání. Praha : Wolters Kluver ČR, 2014. 232 s. ISBN 978-80-7478-660-0.
33. PLECITÝ, Vladimír; SALAČ, Josef; BAJURA, Jan a kol. *Úvod do studia občanského práva*. Praha : Wolters Kluver ČR, 2018. 408 s. ISBN 978-80-7552-703-5.
34. POKORNÁ, Jarmila; HOLEJŠOVSKÝ, Josef; LASÁK, Jan; PEKÁREK, Milan a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. 418 s. ISBN 978-80-7400-475-9.
35. PRÁŠKOVÁ, Helena. *Přestupkové právo*. 2. aktualizované vydání. Praha : Leges, 2022. 574 s. ISBN 978-80-7502-612-5.
36. ROZEHNAL, Aleš a kol. *Obchodní právo*. 1. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2014. 730 s. ISBN 978-80-7380-524-1.
37. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha : Wolters Kluver ČR, 2013. 500 s. ISBN 978-80-7478-002-8.
38. STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluver ČR, 2023. 284 s. ISBN 978-80-7676-497-2.
39. ŠTENGLOVÁ, Ivana; Dědič, Jan; TOMSA, Miloš a kol. *Základy obchodního práva : vysokoškolská učebnice*. 1. vydání. Praha : Leges, 2014. 464 s. ISBN 978-80-7502-052-9.
40. VÍTOVÁ Blanka; DOHNAL, Jakub; KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až § 2971*. Olomouc : ANAG, 2015. 336 s. ISBN 978-80-7263-940-3.
41. WAGNEROVÁ, Eliška; ŠIMÍČEK, Vojtěch; LANGÁŠEK, Tomáš a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha : Wolters Kluver ČR, 2012. 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

b) Články z odborných časopisů:

1. BUREŠ, Oldřich. Analýza privatizace bezpečnosti v České republice s využitím modelu globálních bezpečnostních montáží. *Politologický časopis*, 2013, roč. 20, č. 1, s. 4–31.
2. DOLENSKÝ, Adolf; PÍSAŘÍK Jiří. Proč se člen ostrahy musí zodpovídat za zadržení pachatele při krádeži majetku střežené organizace? *Trestní právo*, 1996, roč. 1, č. 10, s. 16–17.
3. KLAPAL, Vít. Možnosti omezení osobní svobody osoby podezřelé ze spáchání přestupku. *Trestněprávní revue*, 2006, roč. 5, č. 6, s. 173–175.
4. MORÁVEK, Jakub. Kdy lze jako důkazní prostředek připustit záznam z kamerového systému? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 13, s. 457–463.
5. ONDŘEJKA, Pavel. Účinky lidských práv v soukromém právu. *Právník*, 2011, roč. 150, č. 1, s. 33–52.
6. POTMĚŠIL, Jan. Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazů. *Správní právo*, 2010, roč. 43, č. 3, s. 129–154.
7. PULKRÁBEK, Zdeněk. Svépomoc v soukromém právu. *Právní rozhledy*, 2001, roč. 9, č. 7, s. 303–316.
8. PÚRY, František. Souhrn aktuální judikatury – V. Nutná obrana v trestním právu. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 8, s. 230–242.
9. PÚRY, František. Nejvyšší soud České republiky: K nepřístupnosti nutné obrany proti úkonům zaměstnanců soukromé bezpečnostní služby učiněným za podmínek svépomoci při ochraně zboží v obchodním domě. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 1, s. 18–21.
10. REPÍK, Bohumil. Zbavení svobody za účelem zjištění totožnosti ve světle štrasburské judikatury. *Bulletin advokacie*, 2004, roč. 11, č. 4, s. 27–33.

c) Internetové zdroje:

1. BEST DECISION s.r.o. *Informace k profesní kvalifikaci STRÁŽNÝ* [online]. bestdecision.cz, [cit. 10.4. 2024]. Dostupné na: <<https://www.bestdecision.cz/profesni-kvalifikace/pk-strazny/>>.

2. JANDA, Jiří. *USBS : Požadujeme zákon o soukromé bezpečnostní činnosti* [online]. sPCR.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <<https://www.sPCR.cz/pro-media/tiskove-zpravy/9552-usbs-pozadujeme-prijeti-zakona-o-soukrome-bezpecnostni-cinnosti>>.
3. KAMENÍK, Jiří. *V bezpečnostních službách pracuje v ČR stále méně lidí* [online]. securitymagazin.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <<https://www.securitymagazin.cz/security/-1404050679.html>>.
4. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a soukromé bezpečnostní službě a o změně souvisejících zákonů (číslo jednací odboru vládní agendy 36/13)* [online]. odok.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a soukromé bezpečnostní službě a o změně souvisejících zákonů>.
5. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Vládní návrh zákona o bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 495/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=495&CT1=0>.
6. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Vládní návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (Sněmovní tisk 858/0)* [online]. psp.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=858&CT1=0%20>.
7. UNIE SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovy* [online]. usbscr.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na <<http://www.usbscr.cz/stanovy/>>.
8. ZAPLETAL, Radek. *K návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti a o změně některých zákonů* [online]. usbscr.cz, [cit. 10. 4. 2024]. Dostupné na: <<http://www.usbscr.cz/k-navrhu-zakona-o-soukrome-bezpecnostni-cinnosti-a-o-zmene-nekterych-zakonu/>>.

d) Legislativní akty (zákony, vyhlášky, nařízení vlády atd.):

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem ČNR jako součást ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.), ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

6. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
17. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.
19. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
20. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
24. Zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů.
25. Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů.
26. Zákon č. 14/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

27. Vyhláška Federálního ministerstva vnitra č. 135/1983 Sb., o ostraze majetku v socialistickém společenském vlastnictví.

28. Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností.

e) Soudní rozhodnutí:

1. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 838/2006
2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 5. 2006, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 572/2006
3. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 9. 9. 2010, č. j.: 1 As 34/2010-73, č. 2208/2011 Sb. NSS
4. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 1. 2016, sp. zn./č.j.: 8 Tdo 1281/201
5. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 11. 2020, sp. zn./č.j.: 7 Tdo 1123/2020
6. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 12. 2007, věc C-465/05 Komise Evropských společenství proti Italské republice.
7. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1735/07.

Abstrakt / Abstract

Předkládaná diplomová práce se zabývá analýzou problematiky právního postavení a vlastních kompetencí členů ostrahy v supermarketu, s akcentem na správněprávní vymezení. Hlavním cílem této diplomové práce je uceleně seznámit čtenáře s problematikou právního postavení a kompetencí ostrahy v supermarketu, a to jak ve vztahu k současné platné a účinné právní úpravě, tak ve stručnosti i ve vztahu k připravované nové právní úpravě, tedy též ve smyslu úvah *de lege ferenda*. Práce je, vyjma úvodu a závěru, formálně členěna do čtyř částí. V úvodu textu jsou definovány cíle a taktéž výzkumná otázka, na kterou diplomová práce hledá odpověď. V dalších částech jsou popsány vnější podmínky a důvody vzniku, právní postavení a podmínky výkonu činnosti a proces samotného vzniku soukromých bezpečnostních agentur jako subjektů, které činnost ochrany v supermarketech poskytují. Další kapitola podrobně zpracovává problematiku vlastních kompetencí soukromých bezpečnostních agentur ve shodě s konkrétními ustanoveními právního řádu. Závěrečná část práce podává stručnou analýzu připravovaného speciálního zákona o soukromé bezpečnostní činnosti. Samotný závěr obsahuje shrnutí dosažených výsledků a odpověď na položenou výzkumnou otázku.

*The presented diploma thesis deals with the analysis of the issue of the legal status and own competences of the members of the security guard in the supermarket, with an emphasis on definition in the administrative legal branch. The main goal of this diploma thesis is to comprehensively introduce the reader to the issue of the legal status and competence of security guards in supermarkets, both in relation to the current valid and effective legal regulation, and in relation to the new legal regulation being prepared, so also in the meaning of considerations *de lege ferenda*. Except for the introduction and conclusion, the diploma work is formally divided into four parts. In the introduction of the text, the objectives are defined as well as the research question to which the diploma thesis seeks answer. In other parts, the external conditions and reasons for the foundation, legal status and conditions of performance of the activity and the process of the foundation of private security agencies as entities that provide security services in supermarkets are described. The next chapter deals in detail with the issue of the competences of private security agencies in accordance with the specific provisions of the legal system. The final part of the work provides a concise analysis of the prepared special law on private security activities. The*

conclusion itself contains a summary of the achieved results and answer to the posed research question.

Klíčová slova / Key words

soukromá bezpečnostní činnost, ochranka v supermarketu, práva a povinnosti ochranky, security, ochrana majetku, ochrana osob, živnostenské podnikání, koncese, licence

private security activity, security in a supermarket, rights and obligations of security, security, protection of property, protection of people, trading licence, concessions, licenses